

ΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΒ' • ΤΕΥΧΟΣ 4 • ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2003



ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

«Προσδοκῶ Ἀνάστασιν Νεκρῶν» Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου	σελ. 3-5
Χριστολογικὲς Κακοδοξίες Ἑλλήνων Προτεσταντῶν Τοῦ Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου	σελ. 6-8
Σχόλια καὶ συμπεράσματα ἀπὸ ἓνα συνέδριο Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου	σελ. 9-12
Μιὰ ἀσυνήθιστη ἄσκηση Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμοῦ	σελ. 13-14
«Νῦν πάντα πεπλήρωται φῶς» Τοῦ Ἀριστομένους Κ. Ματσάγγα	σελ. 15-18
Προσοχὴ στὸ «Σχέδιο» Τοῦ Πρωτοπρ. Κυριακοῦ Τσουροῦ	σελ. 19-20
Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου Ἀρχιμ. Γεωργίου Χρυσοστόμου	σελ. 21-23
Μήνυμα πρὸς τοὺς Ἱεροσπουδαστές Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου	σελ. 24-25
Εἰδήσεις καὶ Σχόλια Κωνσταντίνου Χολέβα	σελ. 26-27
Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου	σελ. 28
Ἐπιστολὴ - Ἀπάντηση	σελ. 29-30
Φωτογραφικὰ Στιγμιότυπα	σελ. 31



ΕΞΩΦΥΛΛΟ:

«Ἡ εἰς Ἄδου κάθοδος».
Ἔργο τοῦ ἀγιογράφου Ἱ. Ναυ-
πλιώτη, βασισμένο σὲ ἀγιο-
γραφία τῆς Μονῆς Βατοπαιδίου.

ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ

Μηνιαῖο περιοδικὸ γιὰ τοὺς ἱερεῖς

Ἰωάννου Γενναδίου 14, 115 21 ΑΘΗΝΑ
Τηλ: 210 72.72.253, Fax: 210 72.72.251

Διεύθυνση Διαδικτύου τῆς Ἐκκλησίας
<http://www.ecclesia.gr>
Ἡλεκτρονικὴ διεύθυνση:
e-mail: contact@ecclesia.gr

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑ
τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ὑπὸ τοῦ Κλάδου Ἐκδόσεων
τῆς Ἐπικοινωνιακῆς καὶ Μορφωτικῆς
Υπηρεσίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΤΟΥ ΚΛΑΔΟΥ
Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Σαλῶνων Θεολόγος
Ἀρχιγραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Κωνσταντῖνος Χολέβας

ΣΥΝΤΑΚΤΗΣ:
Ἀριστομένης Ματσάγγας, Διδάκτωρ Παν/μίου

ΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ-ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ -
ΔΙΑΧΩΡΙΣΜΟΙ-ΕΚΤΥΠΩΣΗ-ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ
ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΛΙΒΑΝΗ

<http://www.livanis.gr>
Σόλωνος 98, 106 80 Ἀθήνα
Τηλ.: 210 3661200, Fax: 210 3617791

«Προσδοκῶ Ἀνάστασιν Νεκρῶν»

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου

Ἀποτελεῖ δόγμα τῆς πίστεώς μας ἡ κοινὴ ἀνάσταση τῶν νεκρῶν. Τὸ λέμε στὸ σύμβολο τῆς Πίστεώς μας: «προσδοκῶ ἀνάστασιν νεκρῶν καὶ ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος». Ἡ ζωὴ μας ἔχει τέσσερα στάδια. Τὸ πρῶτο εἶναι ἡ ἐπίγεια ζωὴ μας. Αὐτὴ τὴν ὁποία ζοῦμε ἐπάνω στὴν γῆ. Τὸ δεύτερο στάδιο εἶναι μετὰ τὸν θάνατό μας, ἡ λεγόμενὴ «μέση κατάστασις». Τὸ τρίτο στάδιο εἶναι ἡ ζωὴ κατὰ τὴν ἀνάστασι τῶν σωμάτων καὶ τὸ τέταρτο ἡ ζωὴ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Τότε ἀρχίζει καὶ τὸ μυστήριον τῆς «ὀγδόης ἡμέρας».

Ὅμως, ἂν κάποιος ἀμφιβάλλει περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν σωμάτων, θὰ πρέπει νὰ ποῦμε ὅτι ἡ ἀνάστασις αὐτὴ θὰ γίνῃ, διότι τὸ εἶπε τὸ ἀψευδὲς στόμα τοῦ Κυρίου μας. Στὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον εἶναι γραμμένα τοῦτα τὰ λόγια τοῦ Κυρίου: «οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται». Θὰ ἀκουστῆ λέγει ἡ φωνὴ τοῦ Χριστοῦ καὶ ὅλοι θὰ ζήσουν, θὰ ἀναστηθοῦν. Στὴν συνέχεια ὁ ἴδιος ὁ Κύριος συμπληρῶναι «μὴ θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ἧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται τῆς φωνῆς Αὐτοῦ καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες εἰς Ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς Ἀνάστασιν Κρίσεως». Σαφέστατα τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Κυρίου μας ὁμιλοῦν γιὰ τὴν ἀνάστασι τῶν σωμάτων, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ ὅταν θὰ ἀκουσθῆ ἡ φωνὴ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἐκφράζοντας τὴν ἴδια ἀλήθεια μᾶς λέγει: «σαλήσει γὰρ καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι». Ὁ Ἀπόστολος ὁμιλεῖ περὶ τοῦ σαλπίσματος τοῦ Ἀγγέλου, τὸ ὁποῖο θὰ σημάνει γιὰ τὴν ἀνάστασι τῶν νεκρῶν σωμάτων, ὅποτε οἱ νεκροὶ θὰ ἐγερθοῦν ἄφθαρτοι. Γιὰ ὅσους ἐπίσης ἀμφιβάλλουν περὶ τῆς ζωοποιήσεως τῶν νεκρῶν σωμάτων καὶ μάλιστα τῶν ἀπ' αἰῶνος

κεκοιμημένων, ὑπάρχει τὸ ὄραμα τοῦ προφήτου Ἰεζεκιήλ, ὅπου ὁ προφήτης, λαμβάνοντας ἐντολὴ ἀπὸ τὸν Θεὸ νὰ κηρύξει στὰ γυμνά ὄστα, κηρύττει καὶ ἀμέσως τὰ ὄστα προσλαμβάνουν σάρκα καὶ ψυχὴ· ζωοποιοῦνται καὶ ἀνίστανται.

Εἶναι, ἐπίσης, ὀρθὸ καὶ δίκαιο πρὶν ἀπὸ τὴν Δευτέρα Παρουσία νὰ προηγηθῆ ἡ ἀνάστασι τῶν σωμάτων, προκειμένου σώματα καὶ ψυχὲς μαζὶ νὰ παρουσιαστοῦν ἐνώπιον τοῦ βήματος τοῦ ἀδεκάστου Κριτοῦ, γιὰ νὰ λάβουν τὴν ἀπάντησι στὸν τρόπο τῆς ζωῆς ποὺ ἔζησαν ἀπὸ κοινοῦ. Κι' αὐτὸ διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι μόνο ψυχὴ. Ὁ Ἀπ. Παῦλος σαφῶς μᾶς πληροφορεῖ ὅτι θὰ βρεθοῦμε ἐνώπιον τοῦ Κριτοῦ, μὲ τὸ σῶμα μας, γιὰ νὰ λάβει ἕκαστος τὴν κρίσι γιὰ ὅλα ὅσα ἔκανε. Μαζὶ ἔζησαν σῶμα καὶ ψυχὴ, μαζὶ καὶ θὰ ἀπολαύσουν τὸν Παράδεισον ἢ μαζὶ θὰ ὀδηγηθοῦν στὴν Κόλασι.

Μερικοὶ ἀναρωτιοῦνται πῶς εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ αὐτὴ ἡ ἀνάστασι, ὅταν τὸ σῶμα ἔχει διαλυθῆ πρὸ πολλοῦ. Τὸ σῶμα αὐτὸ θὰ ἀναστηθῆ, διότι ἀνεστήθη τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἁγία Γραφὴ τὸν χαρακτηρίζει ὡς «πρωτότοκον πάσης κτίσεως» καὶ «ὅτι ἐγένετο ἀρχὴ τῶν κεκοιμημένων». Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, ὅ,τι συνέβη στὸν Χριστό, πρόκειται νὰ συμβῆ καὶ σὲ ἐμᾶς, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἀνακεφαλαίωσι καὶ ἡ συγκεφαλαίωσι ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς μας. Ὁ Κύριός μας εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματός μας καὶ ἐμεῖς εἴμεθα τὰ μέλη. Ἐπομένως, ἀφοῦ ἡ κεφαλὴ ἀνέστη, θὰ ἀναστηθῆ καὶ ὁλόκληρο τὸ σῶμα. Θὰ ἀναστηθοῦμε ὅμως ὄχι ἀφ' ἐαυτῶν μας, ὅπως συνέβη μὲ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου, ἀλλὰ θὰ ἀναστηθοῦμε ὅταν ἀκουσθῆ ἡ φωνὴ τοῦ Κυρίου.

Ὁ ἱερὸς Χρυσόστομος λέγει τὰ ἑξῆς: «Ἄν δὲν ἀνασταίνεται τὸ σῶμα, τότε δὲν ἀνα-

σταίνεται ο άνθρωπος. Διότι ο άνθρωπος δεν είναι μόνο ψυχή. Είναι ψυχή και σῶμα. Ἄν λοιπόν ἡ ψυχή ἀνασταίνεται, κατὰ τὸ μισὸ ὁ ἄνθρωπος ἀνασταίνεται καὶ ὄχι ὀλόκληρος. Ἄλλωστε δὲν κυριολεκτοῦμε ὅταν λέμε ὅτι ἀνασταίνεται ἡ ψυχή, διότι μόνο τὸ σῶμα ἀνασταίνεται, ἀφοῦ μόνον αὐτὸ παραδίδεται στὴν φθορά».

Ἡ ἀνάσταση τῶν σωμάτων εἶναι ἕνα θαῦμα. Θὰ εἶναι τὸ θαῦμα τῆς Δυνάμεως τοῦ Θεοῦ. Καὶ ὅπως ὁ σπόρος σπείρεται στὴν γῆ ἐν φθορᾷ καὶ ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ, ἔτσι καὶ τὸ σῶμα μας ἐσπάρη ἐν φθορᾷ, ἐτάφη καὶ διελύθη μέσα στὴ γῆ καὶ πρόκειται νὰ ἀναστηθεῖ καὶ νὰ ἐγερθεῖ ἐν ἀφθαρσίᾳ.

Αὐτὴ ἡ ἀνάσταση θὰ γίνεῖ, ὅπως λέγει ὁ Κλήμης Ρώμης, ὅπουδήποτε καὶ ἂν ἔχουμε διασκορπισθεῖ, εἴτε στὴν θάλασσα, εἴτε στὴν ξηρά, εἴτε ἔχουμε κατασπαραχθεῖ ἀπὸ θηρία ἢ ὄρνεα, θὰ μᾶς ἀναστήσει μὲ τὴ δύναμή Του ὁ Θεός, γιατί ὁλος ὁ κόσμος βρίσκεται στὸ χέρι Του.

Πῶς θὰ εἶναι τὰ «νέα» σώματα

Ἐνα εὐλόγο ἐρώτημα εἶναι, πῶς θὰ εἶναι τὰ σώματά μας μετὰ τὴν ἀνάστασή μας; Θὰ εἶναι ὅπως ἦταν πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατο ἢ ὄχι; Ἡ ἀπάντηση εἶναι ὅτι τὰ σώματά μας θὰ εἶναι κατὰ βάση τὰ ἴδια ὅπως καὶ πρὶν, ἀλλὰ μὲ διαφορετικὲς ιδιότητες. Ὁ ἱερός Χρυσόστομος ἀπαντώντας στὸ ἐρώτημα λέγει, ὅτι τὸ σῶμα θὰ εἶναι τὸ ἴδιο, ἀλλὰ καὶ δὲν θὰ εἶναι τὸ ἴδιο.

Ὁ ὅσιος Μακάριος λέγει ὅτι τὸ σῶμα μας μετὰ τὴν ἀνάσταση θὰ διατηρεῖ τὴν φύση του ὅπως ὁ σίδηρος, ὁ ὁποῖος ὅταν πυρακτώνεται γίνεται κατακόκκινος, χωρὶς ὅμως καὶ νὰ πάψει νὰ εἶναι σίδηρος.

Ὁ ἅγιος Θεόδωρος Μοψουεστίας δίνει μίαν ἄλλη εἰκόνα. Τὴν εἰκόνα τῆς ἄμμου καὶ τοῦ γυαλιοῦ. Ὅπως γνωρίζουμε τὸ γυαλὶ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὴν ἄμμο. Ὅμως ὅταν γίνεται γυαλί, δὲν εἶναι πλέον ἄμμος. Μεταξὺ λοιπὸν τοῦ πρὸ τῆς ἀναστάσεως σώματός μας καὶ ἐκείνου τὸ ὁποῖο θὰ ἔχουμε μετὰ τὴν Ἀνά-

σταση, ὑπάρχει καὶ ταυτότητα καὶ διαφορά.

Μία διαφορά πού πρέπει νὰ καταγράψουμε εἶναι ὅτι τὸ παλαιὸ σῶμα εἶναι ἐνδεδυμένο τὴν φθορά, ἐνῶ τὸ νέο τὴν ἀφθαρσία. Τὸ σῶμα αὐτὸ μετὰ τὴν κοινὴ ἀνάσταση θὰ εἶναι ἀθάνατο. Ἡ εἰκόνα τοῦ σπόρου πού χρησιμοποιοῖ ὁ Ἄπ. Παῦλος εἶναι πολὺ χαρακτηριστική. Σπείρεται ὁ σπόρος στὴν γῆ, στὴν συνέχεια διαλύεται, ἔπειτα φυτρώνει ἀπ' αὐτὸν τὸν σπόρο ἕνα νέο φυτό, τὸ ὁποῖο ζωογονεῖται καὶ ἀναπτύσσεται. Εἶναι δὲ τῆς ἰδίας φύσεως μὲ τὸν σπόρο ὁ ὁποῖος ἔχει σπαρεῖ. Ἐὰν σπείρει δηλαδὴ κάποιος σπόρο σιταριοῦ, θὰ φυτρώσει σιτάρι. Εἶναι ὅμως αὐτὸ καλύτερο ἀπὸ αὐτὸ τὸ ὁποῖο ἐσπάρη. Σπείρεται δὲ ἕνα σπειρὶ καὶ φυτρώνουν πολλαπλάσια. Μποροῦμε ἀπὸ ὅλα αὐτὰ νὰ συναγάγουμε τὶς ιδιότητες, τὶς ὁποῖες θὰ ἔχει τὸ μετὰ τὴν ἀνάσταση σῶμα μας, μὲ πρώτη ἐκείνη τῆς ἀφθαρσίας.

Ὁ ἅγιος Κύριλλος Ἱεροσολύμων προσπαθώντας νὰ προσεγγίσει αὐτὸ τὸ μυστήριον, χρησιμοποιοῖ τὴν εἰκόνα τοῦ νεροῦ. Τὸ νερό, λέγει, ἔχει ἄλλες ιδιότητες ὅταν εἶναι ὑγρό, ἄλλες ὅταν εἶναι στερεό, καὶ ἄλλες ὅταν εἶναι ἀτμός. Καὶ σὲ ἐμᾶς θὰ γίνεῖ μία μεταποίηση. Ἐπομένως, ἐφ' ὅσον τὸ σῶμα μας θὰ ἔχει τὴν ιδιότητα τῆς ἀφθαρσίας, αὐτὸ σημαίνει ὅτι δὲν θὰ ἀρρωσταίνει, δὲν θὰ πονᾷ, δὲν θὰ γερνᾷ. Θὰ ἔχουμε δὲ ὅλοι μία ἡλικία, ὅπως λέγει ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μας, τὴν ὁποία συναυτοῦμε καὶ στὰ ὑμνολογικά μας κείμενα. Δὲν θὰ ἔχουμε μὲ ἄλλα λόγια τὶς ἀναπηρίες τὶς ὁποῖες εἴχαμε στὴν ζωὴ αὐτὴ, τὶς διάφορες ἀσθένειες, οὔτε θὰ ἔχουμε καὶ τὰ λεγόμενα «ἀδιάβλητα» πάθη, ὅπως, τὸ ὅτι πεινᾷμε, διψᾷμε, κουραζόμαστε ἔχουμε ἀνάγκη ἀναπαύσεως, τὸ ὅτι πονᾷμε κ.λπ.

Ἡ δεύτερη ιδιότητα τῆς ἀθανασίας, σημαίνει ὅτι δὲν θὰ πεθάνουμε καὶ θὰ εἴμαστε αἰώνιοι. Τὸ πρότυπό μας θὰ εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ. Μία τρίτη ιδιότητά μας εἶναι ἡ μεταποίηση ἢ μεταμόρφωση τοῦ σώματός μας. Τὸ νέο σῶμα θὰ εἶναι καλύτερο καὶ ἀνώτερο τοῦ προηγούμενου. Δὲν θὰ ἔχει οὔτε ὕλη, οὔτε βάρος, δὲν θὰ ἔχει ὄγκο,

δέν θα καταλαμβάνει θέση μέσα στον χώρο. Όπως ο Κύριός μας είχε μέν σῶμα, τὸ ὁποῖο οἱ μαθητὲς ἔβλεπαν μετὰ τὴν Ἀνάσταση, ὅμως τὸ σῶμα αὐτὸ δέν τὸν ἐμπόδιζε νὰ εἰσέρχεται στὸ δωμάτιο πού ἦσαν οἱ μαθητὲς «κεκλεισμένων τῶν θυρῶν», ἢ ἀκόμη δέν τὸν ἐμπόδιζε νὰ βρῆται ταυτοχρόνως σὲ διάφορα σημεῖα, ὅπως ἐπιβεβαιώνεται ἀπὸ τὶς μετὰ τὴν Ἀνάσταση ἐμφανίσεις Του.

Οἱ ιδιότητες πού θὰ ἔχει τὸ καινούργιο σῶμα μας θὰ εἶναι νέες ιδιότητες. Τὸ σῶμα αὐτὸ θὰ μετέχει τῆς δόξης τοῦ Ἀναστημένου καὶ Ἀναληφθέντος Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ὁ Κύριος δέν ἀνέστη μόνον ὡς πρωτότοκος πάσης κτίσεως, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ ἀναστημένο σῶμα Του τὸ μετέφερε στους οὐρανοὺς, κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Ἀναλήψεως Του. Καὶ γι' αὐτὸ, ἡ μεγάλη Δεσποτική ἐορτὴ τῆς



Ἀναλήψεως ἔχει πολλὴ μεγάλη σημασία γιὰ ἐμᾶς, διότι σημαίνει τὴν παντοτινὴ δόξα τοῦ σώματός μας, δίπλα ἀπὸ τὸ σῶμα τοῦ Ἀναστημένου Χριστοῦ στὴν δόξα τοῦ Οὐρανοῦ. Τὸ σῶμα μας θὰ εἶναι ὠραῖο, μὲ τὰ πρῶην χαρακτηριστικά του. Οἱ σωματικές μας δὲ ἀναμνήσεις θὰ γίνουν πνευματικές. Γι' αὐτὸ μία ἀκόμη ιδιότητά του εἶναι ἡ πνευματικότης. Δέν θὰ μᾶς ἀπασχολοῦν πλέον θέματα ὑλικά ἢ ἡδονικά. Τὸ σῶμα μας ὡς πνευματικὸ δέν θὰ ἔχει ἀνάγκη συντηρήσεως καὶ τροφῆς.

Μὲ βάση ὅλα αὐτά, τὰ ὁποῖα εἶπαμε περὶ τοῦ ἀναστημένου σώματός μας, θὰ πρέπει νὰ καταλήξουμε στὸ συμπέρασμα ὅτι καὶ ἡ ἀνταμοιβή μας, δηλαδή ἡ κληρονομία τοῦ Παραδείσου ἢ ἡ τιμωρία μας, δηλαδή ἡ κόλαση, θὰ εἶναι πνευματικὸ καὶ ὄχι ὑλικὸ χαρακτηριστῆρος. Θὰ εἶναι καταστάσεις πού θὰ

μᾶς γεμίζουν χαρά, ἐὰν θὰ εἴμεθα μαζί με τὸν Θεὸ καὶ θὰ γευόμεθα τὴν παρουσία Του, ἢ ἀντιθέτως θὰ πληροῦν τὴν ψυχὴ μας ἀπὸ θλίψη καὶ λύπη. Θὰ τιμωρούμεθα, διότι θὰ εἴμεθα μακρὰν τοῦ Θεοῦ. Δέν θὰ ἀπολαμβάνουμε τὴν ἐν ἡμῖν παρουσία Του. Αὐτὸ εἶναι φοβερότατο μαρτύριο, διότι ἡ συνείδησή μας, ὅπως λέγουν οἱ δογματικοὶ θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας μας, «εἰς τὸ ἔπακρον τότε ἐκλεπτυσμένη καὶ εὐαίσθητοποιημένη, θὰ μᾶς ἐλέγχει κατὰ τρόπο βασανιστικὸ καὶ ἐπώδυνον», θὰ ἔχει ἀπαλλαχθεῖ ἀπὸ τὴν ραστώνη ἢ συνείδησή μας, μὲ τὴν ὁποία βαρύνεται κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παρουσίας ζωῆς.

Οἱ ἄνθρωποι, λέγουν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, θὰ λάμπουν κατὰ τὸ μέτρο τῆς ἀρετῆς των. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Κύριος εἶπε ὅτι «ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Πατρὸς Μου, μοναὶ πολλαὶ εἰσίν». Τοῦτο σημαίνει ὅτι καὶ ὁ Παράδεισος θὰ ἔχει ὀρισμένες διαβαθμίσεις. Σὲ ἄλλη κατάσταση θὰ βρίσκονται οἱ Ἅγιοι πού εὐαρέστησαν ἐνώπιον Θεοῦ καὶ σὲ ἄλλη κατάσταση θὰ βρίσκεται κάποιος ἄλλος χριστιανός. Ὅμως, ὅλοι ὅσοι θὰ βρίσκονται στὸν Παράδεισο, θὰ αἰσθάνονται πλήρη εὐτυχία. Καὶ μάλιστα οἱ Πατέρες χρησιμοποιοῦν μίαν ὠραία εἰκόνα, γιὰ νὰ μᾶς προσδιορίσουν ὅτι ὅλοι θὰ αἰσθανόμεθα ἱκανοποιημένοι. Ὁ κάθε ἄνθρωπος θὰ κρατᾷ στὰ χέρια του ἓνα δοχεῖο. Ἄλλου τὸ δοχεῖο θὰ εἶναι πιὸ μεγάλο, ἄλλου μικρότερο. Ὅμως, ὅλων τὰ δοχεῖα θὰ εἶναι γεμάτα ἕως τὸ χεῖλος ἐπάνω.

Μετὰ τὴν ἀνάσταση θὰ ἀκολουθήσει ἡ γενικὴ κρίση. Ἡ καθολικὴ κρίση ὅπως λέμε. Θὰ ἐμφανισθοῦμε μὲ τὰ ἀναστημένα σώματα καὶ τὶς ψυχές μας ἐνωμένες, ὅπως καὶ τώρα, ἐνώπιον τοῦ ἀδεκάστου βήματος τοῦ Θεοῦ.

Χριστολογικές Κακοδοξίες Ἑλλήνων Προτεστάντων

Τοῦ Πρεσβ. Βασιλείου Ἀ. Γεωργοπούλου, Μ. Th.

Τὸ 1999 ἀπὸ τὸ «Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Βίβλου», ποῦ ἀνήκει στὴν Ἐλευθέρα Εὐαγγελικὴ Ἐκκλησία¹, ἐκδόθηκε ἀνωνύμως ἓνα βιβλίον μὲ τίτλον «Ἡ ἀνεκδιήγητη δωρεὰ τοῦ Θεοῦ ἢ ἡ μεγάλη θυσία». Θέμα τοῦ ἐν λόγω βιβλίου εἶναι τὸ πρόσωπον τοῦ Θεανθρώπου καὶ τὸ μυστήριον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Του, μὲ ιδιαίτερον σκοπὸ νὰ παρουσιάσει τὴν ἀλήθειαν «τῆς φανέρωσης μέσα στὴν ἀνθρώπινον ἱστορίαν τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπον Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ὁ τρόπος ποῦ αὐτὴ γίνηκε, ὅπως αὐτὴ ἐμφανίζεται στὸ λόγον τοῦ Θεοῦ»².

Αὐτὸ εἶναι ἀναγκαῖον γιὰ τὸν προτεστάντη συντάκτη, ὅχι μόνον γιὰ τὴν πνευματικὴν ζωὴ, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν ἐκκοινωνίαν τοῦ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ δεινοπάθησε «ἀπὸ τὸν Χριστὸ ποῦ κατασκεύασε τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα τῶν θεολογικῶν ἐργαστηρίων»³. Ὡς ἀπόδειξις δὲ τοῦ ἰσχυρισμοῦ του ἐπικαλεῖται τὴν ἱστορίαν καὶ τοὺς ἀγῶνες τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τὴ διατύπωση τοῦ χριστολογικοῦ δόγματος, δείχνοντας ὅμως ἀπὸ τὴν διατύπωση του νὰ ἔχει συγκεχυμένη καὶ νεφελωδὴ γνῶσις τῶν γεγονότων.

Ἀπορρίπτοντας, λοιπὸν, ὁ Ἕλληνας προτεστάντης, τὴν Ὀρθόδοξον ἐκκλησιαστικὴν Χριστολογία τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ὡς διδασχὴν περὶ Χριστοῦ ποῦ τὴν κατασκεύασαν δὴθεν «θεολογικὰ ἐργαστήρια» καὶ παρουσιάζοντας αὐτὸς τὴν δικήν του ἐκδοχήν γιὰ τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ Λόγου, θὰ ἐπαναλάβει ἀρχαῖες χριστολογικὰ κακοδοξίες, ἔχοντάς τες συνδυάσει μὲ κακόδοξα ἰδεολογήματα μιᾶς τάσεως προτεστάντων θεολόγων τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνα, μέχρι τὴν ἀρχὴν τοῦ εἰκοστοῦ (π.χ. τῶν Lange, Godet, Frank, Bensow, Gess, Thomasius, Weston, Mackintosh, κ.ἀ.), γνωστῶν ὡς κενωτικῶν⁴.

Οἱ προτεστάντες κενωτικοί, μὲ ἀφορμὴν τὸ

Φιλιπ. 2,6-7, ὑποστήριζαν μὲ διάφορες παραλλαγὰς τὴν κακοδοξίαν ὅτι κατὰ τὴν ἐνσάρκωσίν του ὁ Θεὸς Λόγος ἄφησε τὴν θεότητά Του, τὰ θεϊκὰ φυσικὰ Του ἰδιώματα καὶ ἔγινε ἄνθρωπος. Ἔτσι ὁ Χριστὸς ἦταν μὲν θεῖον πρόσωπον, χωρὶς ὅμως θεϊκὰ ἰδιώματα, τὴν ὁποῖαν ἀπέκτησε πάλιν μετὰ τὴν ἀνάληψίν Του.

Ἐδῶ πρέπει νὰ ἐπιστημάνουμε ὅτι δὲν εἶναι τυχαῖον τὸ γεγονὸς ὅτι τὸ 1983, πάλιν ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτοῦτο τῆς Βίβλου, γιὰ τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ ἐκδόθηκε σὲ βιβλίον ἓνα τμήμα ἀπὸ τὴν δογματικὴν τοῦ Ἑλβετοῦ προτεστάντη θεολόγου Α. Gretillat⁵, ποῦ ἀνῆκε στοὺς λεγομένους κενωτικούς, ὡς «μία γνήσια καὶ ἀντικειμενικὴ ὀρθοτόμησις τῆς ἀλήθειας»⁶. Στὸν πρόλογον τοῦ ἐν λόγω βιβλίου, ὁ Ἕλληνας προτεστάντης μεταφραστὴς χρησιμοποιοῦν τὸν ἴδιον ἀπαξιωτικὸν λόγον γιὰ τὴν χριστολογικὴν διατυπώσιν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καὶ υἰοθετεῖ τὴν κακόδοξον ἀντιλήψιν τῶν προτεστάντων κενωτικῶν.

Ὁ ἴδιος ὁ μεταφραστὴς, δεκαεπτὰ χρόνια ἀργότερα σὲ ἄλλο ἄρθρον του, ἐπαναλαμβάνει τὴν ἴδιαν κακόδοξον κενωτικὴν θεωρίαν γράφοντας: «Ὁ Χριστὸς, ὅχι στὴν θεότητά Του, ἀφοῦ τὴν θεῖαν ἰδιότητά Του εἶχε ἀφήσει στὸν Πατέρα, ἀλλὰ στὴν ἀνθρωπότητά του –ἄνθρωπος Χριστὸς Ἰησοῦς– ὡς ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ἄμωμος καὶ ἄσπιλος, γίνηκε τὸ ἀπὸ Θεοῦ λύτρον γιὰ τὸν καθένα»⁷.

Στὴν ἴδιαν γραμμὴν θὰ κινηθεῖ καὶ ὁ ἀνώνυμος συγγραφέας τοῦ βιβλίου ποῦ ἀναφέραμε στὴν ἀρχήν, χωρὶς νὰ τὸν ἀπασχολεῖ τὸ γεγονὸς, ὅτι τὰ κακόδοξα ἰδεολογήματα τῶν προτεστάντων κενωτικῶν τὰ ἐγκατέλειψαν καὶ οἱ ἴδιοι οἱ προτεστάντες ἐδῶ καὶ ὀγδόντα χρόνια, λόγω καὶ τῆς αὐστηρῆς ἐνδοπροτεστάντικῆς κριτικῆς ποῦ ἔτυχαν.

Ἀναφέρει, λοιπὸν, ὁ Ἕλληνας προτεστάντης, ὅτι ὁ Θεὸς Λόγος κατὰ τὴν ἐνσάρκωσίν

Του και τὸ διάστημα τῆς ἐπὶ γῆς παρουσίας του ἀπαρνήθηκε τὴν αἰωνιότητά Του, τὴν θεία ταυτότητά Του, τὴν πανταχοῦ παρουσία Του, τὴν παγγνωσία Του καὶ τὴν παντοδυναμία Του⁸.

Εἶναι πασιφανές τὸ κακόδοξο καὶ βλάσφημο τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ Ἑλληνα προτεστάντη, ὄχι μόνο γιατί κάτι τέτοιο δὲν συνέβη, καθὼς κατὰ τὴν ἐνσάρκωσή Του ὁ Θεὸς Λόγος «ὁ μὲν ἦν, διέμεινεν· ὁ δὲ οὐκ ἦν, προσέλαβεν»⁹, ἀλλὰ καὶ γιατί καθιστᾷ τὴν ἄτρεπτη θεία φύση (Μαλ. 3,6. Ἰακ. 1, 17) τρεπτή καὶ ἀλλοιωτή.

Ἐπιπλέον, πρέπει νὰ ἀναφέρουμε, ὅτι οἱ κακόδοξες αὐτὲς κενωτικές ἀντιλήψεις, οἱ ὁποῖες κατὰ τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ προτεστάντη συγγραφέα ἐκφράζουν τὸ τί λέγει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ γιὰ τὸ Χριστό, βρίσκουν ἀντίθετους τοὺς ἐκπροσώπους ἄλλης ἑλληνικῆς προτεσταντικῆς ὁμολογίας, τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας, πού ἔχουν καὶ αὐτοὶ μοναδικὸ κανόνα καὶ κριτήριό τὴν Ἁγία Γραφή.¹⁰

Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς Ἑλληνικῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλησίας θεωροῦν τὴν κενωτικὴ ἀντίληψη «ξένη πρὸς τὴ βασικὴ ἐπάνω στο ζήτημα αὐτὸ διδασκαλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς»¹¹, «ριζικά ἐσφαλμένη»¹² καὶ «ἀποτυχημένη»¹³. Νομίζουμε ὅτι ἀβίαστα βγαίνει τὸ συμπέρασμα ὕστερα καὶ ἀπὸ τὴν ἐνδοπροτεσταντικὴ ἀντίθεση, γιὰ τὸ πόσο πλανημένη εἶναι ἡ θεώρηση τοῦ προσώπου τοῦ Θεανθρώπου σὲ σχέση μὲ τὸ μυστήριο τῆς θείας οικονομίας πού ὑποστηρίζει τὸ βιβλίό που ἐκδόθηκε ἀπὸ τὸ Ἑλληνικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Βίβλου.

Οἱ κακοδοξίες ὁμως τοῦ ἐν λόγῳ βιβλίου

δὲ σταματοῦν ἐδῶ. Ἐπαναλαμβάνει ἐπιπλέον, ὅπως προαναφέραμε, ἀρχαῖες χριστολογικὲς κακοδοξίες, κατεξοχὴν τοῦ Νεστορίου. Ἔτσι, λοιπόν, ὅπως ἀκριβῶς καὶ ὁ Νεστόριος¹⁴, ὁμιλεῖ γιὰ τὴν κατὰ χάρη ἠθικὴ αὔξηση, προκοπὴ καὶ τελείωση τοῦ Χριστοῦ στὴν ἀρετὴ, στὴν ἀγιότητα¹⁵. Ὅπως ἀκριβῶς ὁ Νεστόριος ἀναφέρει ὅτι τελοῦσε τὰ θαύματα ὄχι ἀφ' ἑαυτοῦ, αὐτεξουσίως, ἀλλὰ μὲ τὴ δύναμη πού τοῦ ἔδινε ὁ Θεὸς Πατέρας, ὅπως οἱ

προφῆτες καὶ οἱ μαθητὲς του¹⁶.

Ἄν σὲ ὅσα ἐνδεικτικῶς ἀναφέραμε, προσθέσουμε καὶ ἄλλες κακόδοξες ἀντιλήψεις, τὶς ὁποῖες ἀναφέρει ὁ Ἑλληνας προτεστάντης, ὅπως ὅτι ἀποκτᾷ κατὰ τὴν βάπτισή Του «τὴν τέλεια συνείδηση ὅτι ἦταν ὁ Μονογενὴς Υἱὸς πού εἶχε –σὲ μιὰ στιγμή, τὴν ὥρα τῆς ἐνσάρκωσης– σβήσει»¹⁷ ἢ ὅτι ὁ Χριστὸς «δὲν εἶχε συνεπῶς ἀπ' ἀρχῆς τῆς γέννησής Του ἀπὸ τὴ Μαριάμ τὴν τελειότητα πού ἦταν ἀνα-

γκαία γιὰ τὴν ἐκπλήρωση τοῦ ἔργου Του. Τὴν τελειότητα αὐτὴ τὴν ἀπέκτησε ὀλίγον κατ' ὀλίγον, διὰ μέσου τῶν παθημάτων καὶ τὴν ὑπακοή»¹⁸, καὶ μάλιστα σὲ καταφανὴ ἀντίθεση πρὸς τὴν Ἁγία Γραφή (Ἡσαΐα 7,15), τότε ἀντιλαμβανόμαστε τὸ μέγεθος τῆς πλάνης.

Ὁ Ἑλληνας προτεστάντης ἐπιχείρησε νὰ παρουσιάσει –ὑποτίθεται– τὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου καὶ τὸ μυστήριο τῆς θείας τοῦ Λόγου κενώσεως, ὅπως αὐτὸ παρουσιάζεται στὴν Ἁγία Γραφή. Πλὴν ὁμως, τὰ ὅσα ἀναφέρει δὲν ἀποτελοῦν παρὰ ἀκριβὴ ἐπανάληψη ἀρχαίων καὶ νεώτερων χριστολογικῶν πλανῶν, πού μπορεῖ νὰ εὐδοκίμοῦν μὲν στὸ ὀμιχλῶδες τοπίο τοῦ προτεσταντισμοῦ, ἀλλὰ





ΡΑΔΙΟΦΩΝΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ
89,5
η άλλη φωνή στα FM

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

Συχνότητες Αναμετάδοσης

• Ι.Μ. Αργολίδας	105,2 FM
• Ι.Μ. Αλεξανδρουπόλεως	91,5 FM
• Ι.Μ. Άρτας	106,8 FM
• Αρχιεπισκοπή Κρήτης	99,7 FM
• Ι.Μ. Γουμένιως	88,8 FM
• Ι.Μ. Γρεβενών	89,6 FM
• Ι.Μ. Δημητριάδος	104 FM
• Ι.Μ. Διδυμοτείχου	90,8 & 92,8 FM
• Ι.Μ. Δράμας	93,8 FM
• Ι.Μ. Ήλειας	107,9 FM
• Ι.Μ. Θήρας	89,9 FM
• Ι.Μ. Λευκάδας	107,8 FM
• Ι.Μ. Καθαβρύτων	92,1 FM
• Ι.Μ. Καθαμαριάς	90,6 FM
• Ι.Μ. Κασσανδρείας	93,7 FM
• Ι.Μ. Καστοριάς	94,2 FM
• Ι.Μ. Κερκύρας	91,1 FM
• Ι.Μ. Κεφαλληνίας	106,3 FM
• Ι.Μ. Κυδωνίας (Χανιά)	95,5 FM
• Ι.Μ. Λαγκαδά	106,8 FM
• Ι.Μ. Λαρίσις	96,3 FM
• Ι.Μ. Λευκάδας	107,8 FM
• Ι.Μ. Λήμνου	93,9 FM
• Ι.Μ. Μαντινείας (Τρίπολη)	94,0 FM
	98,2 & 96,0 FM
• Ι.Μ. Μαρωνείας (Κομοτηνή)	95,8 FM
• Ι.Μ. Μεσσηνίας	89,6 FM
• Ι.Μ. Μονεμβασίας	89,1 & 88,8 FM
• Ι.Μ. Μυτιλήνης	89,4 & 105,4 FM
• Ι.Μ. Ν. Κρήνης (Θεσ/νίκη)	88,8 FM
• Ι.Μ. Ξάνθης	93,8 FM
• Ι.Μ. Παραμυθίας	105,1 & 105,9 FM
• Ι.Μ. Παρναξίας	98,5 FM
• Ι.Μ. Πέτρας (Κρήτη)	90,0 FM
• Ι.Μ. Ρόδου	104,5 & 104,6 FM
• Ι.Μ. Σάμου	95,0 FM
• Ι.Μ. Σερρών	102,2 FM
• Ι.Μ. Σιατίστης	103 FM
• Ι.Μ. Σιδηροκάστρου	92,5 FM
• Ι.Μ. Σύρου και Τήνου	106,2 FM
• Ι.Μ. Φθιώτιδος	89,4 FM
• Ι.Μ. Φλώρινης	98,3 & 98,8 FM
• Ι.Μ. Χίου	93,1 FM
• Θεσσαλονίκη	90,6 FM

παραμορφώνουν δέ και άκρωτηριάζουν την διδαχή τής Άγίας Γραφής για τó πανίερο πρόσωπο του Θεανθρώπου.

Ίσχύει έν προκειμένω στο άκέραιο ó λόγος του Κυρίου «εί οὖν τó φώς τó έν σοι σκότος έστί, τó σκότος πόσον;» (Ματθ. 6, 22).

Σημειώσεις

1. Βλ. Πρωτοπρ. Άντωνίου Άλεβιζοπούλου, *Έγχειρίδιο αίρέσεων και παραχριστιανικών ομάδων*, έκδ. Τερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως και Πρεβέζης, Πρέβεζα 1991, σελ. 116.

2. *Η Άνεκδιήγητη δωρεά του Θεού ή ή Μεγάλη Θυσία*, έκδ. Έλληνικό Ίνστιτούτο τής Βίβλου, Άθήνα 1999, σελ. 15.

3. Όπ.π., σελ. 14.

4. Μ. Bauer, *Die neuere protenstantische Kenosislehre*, Paderborn 1917. Th. Hearing, *Der christliche Glaube. Dogmatik*, Stuttgart 1922², σελ. 531-532.

5. Adolf Zahn, *Abriss einer Geschichte der evangelischen Kirche auf dem europäischen Festlande im neunzehnten Jahrhundert*, Stuttgart 1893³, σελ. 259.

6. Aug. Gretillat, *Ό Ιησούς Χριστός. Υιός Θεού, Υιός ανθρώπου*, έκδ. Έλληνικό Ίνστιτούτο τής Βίβλου (Μετάφραση-πρόλογος, Θάνας Καρμπόνης), Άθήνα 1983, σελ. 9.

7. Βλ. Θάνου Καρμπόνη, *Τό Λύτρο*, ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΟ ΒΗΜΑ, φ. 25, Όκτ. 2000, σελ. 4.

8. Βλ. *Η Άνεκδιήγητη δωρεά του Θεού*, όπ.π., σελ. 20, 35, 56-60.

9. Γρηγορίου Θεολόγου, *Λόγος 29, 19*. PG 36, 100 Α.

10. Βλ. *Όμολογία πίστεως τής Έλληνικής Εύαγγελικής Έκκλησίας*, <http://www.gec.gr/omologia.htm>

11. Γεωργίου Ά. Χατζηαντωνίου, *Τό Εύαγγέλιο άνοιχτό*, έκδ. Β' Έλληνικής Εύαγγελικής Έκκλησίας Άθηνών, Άθήναι 1957, σελ. 79.

12. Γεωργίου Ά. Χατζηαντωνίου, *Ό Θεάνθρωπος*, ΑΣΤΗΡ τής ΑΝΑΤΟΛΗΣ, τ. 10, Όκτ. 2000, σελ. 279.

13. Ά. Πέτρου, *Ζώντας τή Ζωή τής Κένωσης*, ΑΣΤΗΡ τής ΑΝΑΤΟΛΗΣ, τ. 6, Ιούνιος 2000, σελ. 168.

14. F. Loofs, *Nestoriana. Die Fragmente des Nestorius*, Hale 1905, σελ. 179, 233, 235-236. Πρβλ. Α. Gilg, *Weg und Bedeutung der altkirchlichen Christologie*, München 1989, σελ. 96.

15. Βλ. *Η Άνεκδιήγητη δωρεά του Θεού*, όπ.π., σελ. 35-36, 63-64. Βλ. και Γ. Ζερβοπούλου, *Γύρω από τή γέννηση του Χριστού*, περ. ΣΑΛΠΙΣΜΑ, Δεκέμβριος 1977, σελ. 239.

16. Βλ. *Η Άνεκδιήγητη δωρεά του Θεού*, όπ.π., σελ. 58. Πρβλ. F. Loofs, *Nestoriana*, όπ.π., σελ. 355.

17. Όπ.π., σελ. 43, 55.

18. Όπ.π., σελ. 36.

ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ σέ δρόμους ποιμαντικής διακονίας

Σχόλια καὶ συμπεράσματα ἀπὸ ἓνα συνέδριο*

Τοῦ Ἀλεξάνδρου Μ. Σταυροπούλου,
Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

Μέ τὴν ἐναρκτήρια ὁμιλία τοῦ Συνεδρίου ἐκ μέρους τῆς κ. Mary Ellen Avery «*Ποιό εἶναι τὸ πραγματικὸ συμφέρον τοῦ παιδιοῦ;*» οἱ συνέδριοι ἐνατειύσαμε τὸ μέλλον, θέσαμε τοὺς ἑαυτοὺς μας πρὸ τῶν εὐθυνῶν μας. Θελήσαμε νὰ ἔχουμε τρόπον τινὰ ἀντίκρουμα ἓνα παιδί ὄχι πὸν νὰ μετράει τ' ἄστρα ἀλλὰ τὰ λόγια μας, τὰ λόγια ἐκεῖνα πὸν ὅμως θὰ καθορίσουν τὴν πράξη μας γιὰ τὴ διάσωση τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου.

Πραγματικά, ἦταν νὰ θαυμάζει κανεὶς, πῶς τόσοι ἄνθρωποι συναθροίσθησαν στὸν ἱερὸ τόπο τῶν Δελφῶν γιὰ νὰ μεταφέρουν νέο μήνυμα, μία νέα διακήρυξη πρὸς τὴν Ἀνθρωπότητα, ἓνα «σχέδιο σωτηρίας» γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ ὁ κίνδυνος μιᾶς μαζικῆς καταστροφῆς τῆς ζωῆς στὸν πλανήτη γῆ, ἀφοῦ θὰ εἶχαν μελετήσει πρὶν τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ τὰ στοιχεῖα τῆς ἐκεῖνα, πὸν θὰ ἦσαν δυνατὸν νὰ εὐνοήσουν ἢ νὰ ἀποτρέψουν μιὰ τέτοια καταστροφή.

Δέν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἀπαριθμήσουμε ἓνα ἓνα τὰ «*στρογγυλά τραπέζια*», τῶν ὁποίων οἱ συνδαιτημόνες παρατεταγμένοι, ὅμως, σέ παραλληλόγραμμη διάταξη ἐπιχειροῦσαν νὰ λύσουν τὰ δυσεπίλυτα προβλήματα πὸν τοὺς ἐτίθεντο, σὰ νὰ ἐπέλυαν



καὶ σχηματικά τὸ πρόβλημα τοῦ τετραγωνισμοῦ τοῦ κύκλου. Ἀπὸ τὸ σχεδιασμὸ τοῦ συνεδρίου φάνηκε ἡ πρόθεση τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς νὰ προσδώσει μία πολυεπιστημονικὴ καὶ διεπιστημονικὴ γιὰ τὴν προσέγγιση ἀντίληψη τῆς θεματικῆς του.

Εἶναι ἀλήθεια ὅτι μὲ πολὺ φιλότιμο ὁμιλητὲς καὶ συνομιλητὲς ἀπὸ ὄλο τὸ φάσμα τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν, τῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν τεχνῶν ἀνταποκρίθηκαν στὶς ἀπαιτήσεις μιᾶς τέτοιας συνάντησης καὶ μὲ σαφήνεια στὸ μέτρο τοῦ δυνατοῦ ἀποτύπωσαν τὰ μέχρι τώρα πορίσματα τῆς ἐπιστήμης τους καὶ τίς ἀπόψεις τους πάνω σὲ αὐτά. Δέν ἦταν δυνατὸν νὰ ὑπάρξει συμφωνία σὲ ὄλα τὰ ζητήματα. Εἶναι φυσικὸ ὅταν τόσο πολλοὶ ἄνθρωποι συνέρχονται καὶ ὑπὸ τόσο διαφορετικὲς ἐπιστημονικὲς ἢ ἄλλες προϋποθέσεις νὰ μὴν εἶναι δυνατὸν νὰ συμφωνήσουν σὲ ὄλα τὰ σημεία. Κάποιες φορές ὁ τρόπος πὸν ρωτᾶμε προδιαθέτει καὶ τὸ εἶδος τῶν ἀπαντήσεων. Τὸ προσωρινὸ κείμενο τῆς διακήρυξεως διαγραμματικά δίνει τὰ σημεία σὰ ὅποια συνέκλιναν καὶ πὸν ἀπέκλιναν. Πολλὲς φορές στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητας προβλήματα δέν ἐλύθησαν ἢ δέν ἐδόθησαν

* Κείμενο ὁμιλίας στὸ 1ο Στρογγυλὸ Τραπέζι τοῦ Προγράμματος Ἐκδηλώσεων 2003 τῆς Δελφικῆς Ἐταιρείας στὸ Ἐθνικὸ Ἰδρυμα Ἐρευνῶν τὴν 23ῃ Ἰανουαρίου 2003 ἀφιερωμένο σὲ σχόλια καὶ συμπεράσματα ἀπὸ τὸ 2ο Διεθνὲς Διεπιστημονικὸ Συνέδριο τῶν Δελφῶν (5-8 Σεπτεμβρίου 2002) καὶ σὲ συζήτηση γιὰ τὴ 2ῃ Διακήρυξη τῶν Δελφῶν. Τὸ στρογγυλὸ τραπέζι συντόνισε ὁ πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας κ. Δ. Ραζῆς καὶ ἔλαβαν μέρος οἱ καθηγητὲς κ.κ. Σ. Κεφαλᾶς, Γ. Κωστόπουλος, Κ. Σέκερης καὶ ὁ συντάκτης τοῦ ἄρθρου.

κατάλληλες απαντήσεις σε έρωτήματα, γιατί τα έρωτήματα δεν έτέθησαν με ανάλογο τρόπο. Κάπου αυτό σημειώνεται στο κείμενο.

Έκείνο που έντυπωσίασε ήταν ή μέριμνα των συμμετεχόντων να κάνουμε κάτι για να ξεφύγουμε από τον κίνδυνο, όπως είχε έπισημανθεί στον υπότιτλο του συνεδρίου· εκείνον της μαζικής καταστροφής της ζωής στον πλανήτη γη. Πολύ σωστά δεν μιλήσαμε για δυσκολίες ή για κρίση αλλά για κίνδυνο. Δεν διαπίστωσα προσωπικά μία κινδυνολογία, έστω κι αν συχνά έγινε λόγος για τους κινδύνους. Έκείνο που έλέγχθη είναι ότι μία άστοχη τυχόν διαχείριση του κόσμου και της γνώσης από έπιστήμονες, πολιτικούς, οικονομικούς παράγοντες, θρησκευτικούς ήγέτες, πολίτες ενέχει και έγκυμονεί κινδύνους. Όχι μόνο επικείμενους και άορατους αλλά ορατούς και συγκεκριμένους. Το ζήτημα είναι πως θα αποσοβηθούν για να μην καταστραφεί ή ζωή στον πλανήτη αλλά και ή ζωή του καθενός μας.

Χρειάζεται λοιπόν ένας συντονισμός και ένα σχέδιο διάσωσης. Βέβαιο είναι ότι απαιτείται μία στράτευση και συστράτευση για την αντιμετώπιση τέτοιων κινδύνων αλλά και για μία οικοδομητική σύγκλιση (constructive convergence) όλων των ανθρώπων και των προϊόντων τους (έπιστημών, πολιτισμών, θεσμών). Δεν μπορείς να στρατεύεσαι είτε ως έθελοντής είτε ως έπαγγελματίας σε διάφορα κινήματα και να διατηρείς έπιφυλάξεις για τον συμπολεμιστή σου ή να διακρίνεις την ύποψια ή την άμβιβολία στο βλέμμα του για εκείνο που έσύ πιστεύεις ή έκπροσωπείς.

Πιθανόν γι' αυτό να μην έτυχε γενικής αποδοχής ή να έγινε δεκτή με έπιφυλάξεις ή πρόταση για την ανάγκη μιās νέας σφαιρικής ήθικης και ενός νέου ούμανισμού. Η αποδοχή του καινούριου μπορεί να γίνεται αντιληπτή και ως άμφισβήτηση του παλαιού και του ήδη αποδεκτού. Η αντίδραση, όμως, έξαρτάται και από τον τρόπο με

τον όποιο γίνεται ή άμφισβήτηση του παλαιού. Μήπως τελικά πάσχουμε από τη σύγχρονη άρρώστεια της «νεο-πάθειας»; Για παράδειγμα, ο τρόπος που καταλήγει ή νέα διακήρυξη του 2002, έπαναλαμβάνουσα εκείνην του 1995, για να πραγματοποιηθούν οι στόχοι πάνω στα μείζονα προβλήματα που αντιμετωπίζει ή ανθρωπότητα σήμερα. Στο σημείο αυτό μπορεί να διακρίνει κάποιος μιā σχετική υποτίμηση των άλλων, των παλαιότερων και μιā υπερτίμηση των νέων δυνάμεων. Όλων, δηλαδή, εκείνων που όφείλουν να έχουν ως «φιλοδοξία να έπιτύχουν (αλλά και να δεχθούν ένδεχομένως τους παλαιότερους –ή διπλή έρμηνεία του ρήματος succeed μās υποβάλλει και αυτή την έκδοχή–) σε όλα εκείνα στα όποια όλες οι θρησκείες και όλες οι ιδεολογίες σε όλους τους αιώνες υπήρξαν εύρέως άνεπιτυχείς». Να θελήσουν δηλαδή να όρισουν έναν νέο τρόπο που θα ένώνει το ανθρώπινο είδος (species). Στην έλληνική μετάφραση της Διακηρύξεως θα προτιμούσα τη χρήση της λέξεως γένος αντί είδος.

Πιστεύω ότι μιā τέτοια διακήρυξη, κατ' αυτόν τον τρόπο διατυπωμένη, όση αλήθεια μπορεί να περικλείει για τις ευθύνες θρησκευιών και ιδεολογιών αναφορικά με τον διαχωρισμό των ανθρώπων, την υποκίνηση πολεμικών ή άλλων συρράξεων, θα κάνει να διατεθούν άρνητικά κάποιοι άλλοι σ' ένα προσκλητήριο συμπορεύσεως και συνοδοιπορίας. Σήμερα μάλιστα, και διεφάνη δυστυχώς στο συνέδριο, υπάρχει πέραν του θρησκευτικού φονταμενταλισμού ένα είδος ανθρωπιστικού - ούμανιστικού φονταμενταλισμού που θέλει να αποκλείσει κάθε ιδέα θρησκευτικής έξάρτησης, δηλαδή αναφορās προς κάτι το διαφορετικό από μιā αυτο-αναφορά στον άνθρωπο και την αυτονόμησή του. Αυτό παρουσιάζει μιā δυσκολία για όλους έμās που θα θέλαμε να συνηταχθούμε με όλους τους ανθρώπους καλής θελήσεως για να περισωθεί ή ζωή και που έμπνεόμεθα από αυτήν την Αναφορά.

Δεχόμενοι τὴν ἀπλὴ μέθοδο τῶν τριῶν, ποὺ περιλαμβάνει ἐμένα, τὸν συνάνθρωπο, τὸν Θεό, μπορούμε νὰ *συν-αγωνισθοῦμε* με ὄλους ποὺ ἐπιδιώκουν αὐτὸν τὸν κοινὸ στόχο. Τὸ ἔθεσα σὲ ἐπιστολὴ μου στὸν Πρόεδρο τῆς Δελφικῆς Ἐταιρείας με τὸ πέρασ τοῦ Συνεδρίου, ὁ ὁποῖος μοῦ ἀπήντησε εὐγενικὰ λέγοντάς μου ὅτι ἀπὸ χρόνια ὑποστηρίζει στὰ οὐμανιστικὰ συνέδρια ὅτι «οἱ ἀθεϊστικὲς θέσεις δὲν ὀδηγοῦν πουθενὰ καὶ ὅτι καταβάλλονται σύντομες ἐνέργειες γιὰ τὴ συνύπαρξη οὐμανισμοῦ καὶ θρησκειῶν».

Στοὺς περισσότερους ἀπὸ τοὺς παρευρισκομένους καὶ μέλη τοῦ συνεδρίου ἔχει κοινοποιηθεῖ ἡ ἐπιστολὴ μου με τὴν εὐγενὴ φροντίδα τοῦ κ. Ραζῆ. Δὲν χρειάζεται νὰ ἐπαναλάβω ὅσα ἔγραψα ἐκεῖ ἢ τὴν ὅλη του ἀπάντηση! Κατέληγε ὅτι «ἡ προσέγγιση στὰ προβλήματα τοῦ σημερινοῦ κόσμου πρέπει νὰ εἶναι διεπιστημονικὴ καὶ σ' αὐτὴ τὴν προσέγγιση ἡ θρησκεία δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ συμμετέχει».

Ὅπωςδήποτε κάθε μέτοχος συμμετέχει με τὶς προϋποθέσεις του κατανοώντας τὸν ἄλλον, δεχόμενος τὴν ἐλευθερία τοῦ ἄλλου, σεβόμενος τὶς ἀπόψεις του, παραδεχόμενος τὶς ἰδιαιτερότητές του καὶ αὐτὸ ἀπαιτεῖ καὶ ἀπὸ τὸν ἄλλο. Φιλόξενα, δηλαδή, τὸν ἀποδέχεται καὶ τὸν ἀγαπᾷ. Ὁ χριστιανὸς βέβαια γνωρίζει ὅτι ἡ ζωὴ συνεχίζεται, γιὰ τὴν πιστεύει ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς στὸν ὁποῖο πιστεύει εἶναι γι' αὐτὸν ἡ Ὁδός, ἡ Ἀλήθεια καὶ ἡ Ζωή. Εὐχεται νὰ συμβαίνει ἢ νὰ συμβεῖ τὸ ἴδιο καὶ στοὺς ἄλλους. Δὲν τὸ ἐπιβάλλει. «Βλέποντας τὸν ἀδελφὸ του ἀντικρῦζει τὸν Θεό του». Πιστεύει, μάλιστα, σύμφωνα με τὴ διαβεβαίωση τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, ὅτι «ὁποῖος δὲν εἶναι ἐναντίον μας εἶναι με τὸ μέρος μας» (Μάρκ. 9, 40) «Ὅς γὰρ οὐκ ἔστι καθ' ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἔστιν». Θὰ υπάρξουν ὅμως καὶ περιπτώσεις κατὰ τὶς ὁποῖες «ὁποῖος δὲν θὰ εἶναι με τὸ μέρος μας θὰ εἶναι ἐναντίον μας» (Λουκᾶ 11, 23). «Ὁ μὴ ὦν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἔστι, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ, σκορπίζει». Σ' ἐκεῖνο ποὺ δὲν μπορεῖ, ὅμως, καὶ νὰ συμ-

φωνήσῃ εἶναι με τὴ διακήρυξη γιὰ αὐτοδυναμία καὶ παντοδυναμία τοῦ Ἀνθρώπου στὴν οἰκοδόμηση τοῦ κόσμου. Οἱ στίχοι τοῦ «Δελφικοῦ Ὑμνου» τοῦ ποιητῆ Ἰαγγελοῦ Σικελιανοῦ δὲν θὰ τὸν εὑρίσκαν καὶ τόσο σύμφωνο ὅσο καὶ νὰ περιέχονται καὶ σὲ διαφημιστικὸ φυλλάδιο τοῦ Ἑλληνικοῦ Ὄργανισμοῦ Τουρισμοῦ ὡς πεμπτοῦσία του γιὰ τοὺς Δελφούς. Ἐκεῖ συνεπαρμένος ὁ μύστης Ἰαγγελος ἀπαγγέλλει:

*«δίχως τὴ βοήθειά σου, ὦ Θεέ, θ' ἀνέβω
στὴν κορυφή*

*καὶ μόνος, με τὶς φρένες μου καὶ με τὰ
σωθικά μου*

*—θὰ περιμένουν στὶς κορφές πιὸ κάτω
οἱ ἀδελφοί—*

*θὰ τραγουδήσω τὴν καρδιά τοῦ Ἀνθρώπου,
τὴν καρδιά μου».*

Δὲν θέλω νὰ παρασυρθῶ σὲ συνειρμούς. Προσωπικὰ ἐλπίζω, ἐκεῖ στὴν κορυφή, ὁ Ἰαγγελος Σικελιανὸς νὰ ἀπέθεσε τὴν καρδιά του στὰ χέρια τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ ἔκανε τὴ δική του ἀναφορά. Γιατὶ ἂς μὴ ξεχνᾶμε τὸ στίχο ἐνὸς ἄλλου ἐθνικοῦ μας ποιητοῦ ποὺ παράδοξα τοποθετεῖ «τὰ θεμέλιά του στὰ βουνά».

Ἰαλλωστε «ὁ Θεός», σύμφωνα με τὴ διατύπωση τοῦ μικροῦ ἀγοριοῦ ἐνὸς συνεδρίου, «εἶναι ἓνας ἀέρας ποὺ τὸ πιὸ μπλέ ἀπὸ τὸ γαλάζιο τὸν σχηματίζει». «Ὡς φωνὴ αὔρας λεπτή» (προφήτης Ἡλίας). Ζωογόνος αὔρα.

Γιὰ νὰ ἐπανέλθουμε ὅμως στὴ γῆ θὰ πρέπει λίγο νὰ προσέξουμε μὴ τυχὸν καὶ μᾶς ξεφύγουν τὰ πράγματα καὶ οἱ καταστάσεις ἀπὸ τὰ χέρια μας σὰν τὸν Ἡνίοχο ποὺ ὅλοι θαυμάσαμε στοὺς Δελφούς. Καθὼς κρατεῖ τὰ ἡνία στὰ χέρια του, νομίζει ὅτι ὀρίζει καὶ τὰ ἄλογα, ἐνῶ πρὸ πολλοῦ αὐτὰ ἔχουν ἀποκοπεῖ καὶ ἐξαφανιστεῖ ἀπὸ τὴ χειραγωγία του. Τὸ βλέμμα του παραμένει ἀκίνητο καὶ μελαγχολικὸ μὴ ξέροντας ὁ ἴδιος πᾶς πῶς νὰ προχωρήσει. Ὁ ποιητὴς Γιάννης Ρίτσος τὸ ἐξέφρασε «ἐπιγραμματικὰ» στὸ ὠραῖο ποίημά του «Ἡνίοχος» (1970):

«Έδω 'ναι ό χάλκινος νέος
 μέ τήν ίδια ταινία στό μέτωπο,
 μέ τ' ασάλευτα μάτια—
 ένδοτικός και ξένος,
 κρατώντας τά σπασμένα ήνια
 μέ ήσυχο χέρι,
 όρθιος
 πάνω στην άπουσία του άρματός του».

Έμεϊς άραγε τó γνωρίζουμε;

Νίκου Άγγελίδη, Τó ταξίδι.

Άπό τήν έκθεσή του στη Γκαλερί «νέες μορφές», 9 Ιανουαρίου - 2 Φεβρουαρίου 2003.



«Χριστός Άνέστη και ζωή πολιτεύεται..»

«Έκείνος μέν άνέστη τήν άνάστασι τήν άπό άπλό θάνατο. Έμεϊς, όμως, έχοντας πεθάνει διπλό θάνατο, διπλή άνάστασι έχουμε. Μιά φορά άναστηθήκαμε χθές άπό τήν άμαρτία. Ταφήκαμε μαζί του κατά τó βάπτισμα κι' έγερθήκαμε μαζί του μέσ' άπό τó βάπτισμα. Η μία, λοιπόν, άνάστασις είναι ή άπαλλαγή άπό τά άμαρτήματα. Η δεύτερη δέ άνάστασις είναι εκείνη του σώματος. Ο Χριστός μās χάρισε τή σπουδαιότερη, άς περιμένουμε και τή λιγώτερο σπουδαία. Η πρώτη είναι πολύ μεγαλύτερη άπό τή δεύτερη. Διότι πολύ σημαντικώτερο είναι νά άπαλλαγή κανείς άπό τήν άμαρτία παρά νά άναστή σωματικά. Άρα, αν αίτία τής πτώσεως είναι ή άμαρτία, αίτία τής άναστάσεως θά είναι ή άπαλλαγή άπό τήν άμαρτία... Αυτή τήν πρώτη άνάστασι άναστηθήκαμε έμεϊς άπό καιρό, όταν βαπτισθήκαμε. Κι' όσοι καταξιώθηκαν νά βαπτισθούν άπόψε (σημ.: τó Μέγα Σάββατο προς τήν Κυριακή του Πάσχα βαπτίζονται εκείνο τόν καιρό οί κατηχούμενοι)..., προχθές ήταν άκόμη δέσμοι στην άμαρτία, αλλά άναστήθηκαν μαζί του. Έκείνος κατά τó σώμα πέθανε και κατά τó σώμα άνέστη.

Αυτοί κατά τήν άμαρτία ήταν νεκροί κι' έλευθερώθηκαν κι' άναστήθηκαν άπό τήν άμαρτία. Η γή, αυτή τήν έποχή, ρόδα και γιούλια και τά λοιπά άνθη μās δίνει. Και τά δροσερά νερά ρέουν μέ περισσότερη φαιδρότητα στα λιβάδια. Μή θαυμάσης, αν άπό τά νερά βλάστησαν άνθη. Η γή όχι άπό μόνη της, αλλά μέ τó πρόσταγμα του Κυρίου ντύνεται τή χλόη... Και στις αρχές τά νερά έβγαλαν ζωα κινούμενα. Λέγει ή Γραφή: “Έξαγαγέτω τά ύδατα έρπετά ψυχών ζωών”. Και τó πρόσταγμα έγινε πραγματικότητας κι' εκείνη ή άψυχη ύλη έβγαλε ζωντανά όντα. Έτσι και τώρα: “Έξαγαγέτω τά ύδατα” όχι έρπετά ζωντανά, αλλά πνευματικά χαρίσματα. Έβγαλαν τότε τά νερά ψάρια χωρίς λογικό κι' άφωνα. Έβγαλαν τώρα ψάρια λογικά και πνευματικά, ψάρια που τά έπιασαν οί Άπόστολοι. Διότι τούς είπε: “Δεύτε και ποιήσω ύμās άλιεις ανθρώπων”. Κι' έννοούσε αυτό τó είδος άλιείας».

ΙΩΑΝΝΗΣ Ο ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

(Λόγος κατά μεθόντων και εις τήν Άνάστασιν PG 50, 439)

Μια ασυνήθιστη άσκηση

Του Πρωτοπρ. Βασιλείου Θερμού

Οπ. Χρήστος είναι ένας κληρικός περίπου 40 ετών. Ξεκίνησε ως καθηγητής φιλόλογος, όταν ανακάλυψε μέσα του την κλίση της ιερωσύνης. Προχώρησε σ' αυτήν συνεχίζοντας και την διδακτική του απασχόληση, ενώ είναι πλέον πολύτεκνος.

Λίγες μέρες πριν από την πανηγυρητή της ένορίας του άκουσε τυχαία κάποιες συζητήσεις των συνεφημερίων του, από τις οποίες κατάλαβε ότι πρόκειται κατά την λειτουργία της έορτής να του απονεμηθεί όφφίκιο. Αισθάνθηκε πως θα ήθελε να αποφύγει αυτή την τιμή και ζήτησε από τους συνεφημερίους του να τελέσει αυτός την άγρυπνία της πανηγύρεως χωρίς να τους πη τον λόγο, μήπως έτσι αποφύγει την τιμή. Αυτόι δέν τὸ δέχθηκαν και τὴν κυριώ- νυμο ἡμέρα ὁ Μητροπολίτης τοῦ ἀπένειμε τὸ όφφίκιο.

Ἡ συμπεριφορά τοῦ π. Χρήστου εἶναι ασυνήθιστη. Ἡ συντριπτική πλειονότητα τῶν κληρικῶν ἐπιθυμοῦμε τὸ όφφίκιο, ἐνῶ ἄλλοι τὸ ἐπιδιώκουμε κιόλας μὲ διάφορους τρόπους. Ἄλλα ἀκόμη και ἂν δέν τὸ ἐπιθυμοῦσαμε, ὅταν μᾶς δοθῆ χαιρόμαστε ἐσωτερικά. Τίς περισσότερες φορές βρίσκουμε διάφορα ἐπιχειρήματα γιὰ νὰ ἀποδείξουμε στὸν ἑαυτό μας ὅτι τὸ ἀξίζαμε και ὅτι δέν χαιρόμαστε ἀπλῶς ἐγωϊστικά. Τὸ ἐπόμενο βῆμα εἶναι νὰ πιστέψουμε σιγά-σιγά αὐτὰ τὰ ἐπιχειρήματα, δηλαδή νὰ ἀποδεχθοῦμε γιὰ ἀληθινὴ μιὰ εἰκόνα γιὰ τὸν ἑαυτό μας καλύτερη ἀπὸ τὴν πραγματική. Ἔτσι ἀρχίζει ἡ ξενιτεία ἀπὸ τὸν ἀληθινὸ μας ἑαυτό, συχνὰ ἐφ' ὅρου ζωῆς.

Βεβαίως, ἡ ἀρχὴ τῶν δεινῶν βρίσκεται στὴν σύγχρονη ἀντίληψη περὶ όφφικίου, ὅτι δῆθεν ἀποτελεῖ ἐπιβράβευση γιὰ κάποια ἐπιτεύγματα, μερικές φορές δὲ ἀπλῶς γιὰ καταστάσεις ὅπως ἡ ἀγαμία. Μὲ τὸ ἐκκλη-

σιολογικὸ αὐτὸ σφᾶλμα ἀνοίγουμε μόνοι μας τίς πόρτες στοὺς πειρασμοὺς τῆς αὐταρέσκειας, τῆς ἀνθρωπαρέσκειας, τῆς κενοδοξίας, τῆς ὑπερηφάνειας, τοῦ ἀνταγωνισμοῦ. Ὅπως ἔχω περιγράψει και στὴ μελέτη μου «*Τὰ όφφίκια τῶν πρεσβυτέρων*», τὸ όφφίκιο ἀποτελεῖ ἀνάθεση ἔργου, ἔστω και ἂν τὸ ἐν λόγω ἔργο εἶναι ἀπλῶς ἡ ὑποδειγματικὴ ζωὴ ἐνώπιον τῶν ὑπολοίπων κληρικῶν, κάτι ποὺ συμβαίνει μὲ τὸ όφφίκιο τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου.

Ἡ ἀποφυγὴ λήψεως όφφικίου ἀποτελεῖ ἓνα εἶδος ἀσκήσεως. Μᾶς ἀφαιρεῖ τὴν κοσμικὴ χαρὰ τοῦ προβαδίσματος και μᾶς γεμίζει μὲ τὴν πνευματικὴ χαρὰ τῆς ταπεινώσεως. Σὲ μιὰ ἐποχὴ ὅπου ἡ ἄσκηση βιώνεται ἀπὸ τοὺς περισσότερους (ἀκόμη και ἀπὸ τοὺς κληρικούς) νομικά και ὄχι ἀγαπητικά, τέτοια εἶδη ἀσκήσεως δέν εἶναι ιδιαίτερα δημοφιλή. (Ἐννοεῖται ὅτι αὐτὰ ἰσχύουν, ὅταν ἡ ἄσκηση λαμβάνει χώρα διακριτικά και ὄχι ἐπιδεικτικά, διότι τότε ὅλος ὁ μισθὸς χάνεται ἀπὸ τὴν φαρισαϊκὴ κενοδοξία). Συνηθίζουμε νὰ περιορίζουμε τὴν ἔννοια τῆς ἀσκήσεως σὲ ὅσα «*εἴμαστε ὑποχρεωμένοι*» νὰ στερηθοῦμε, σὰν ἓνα minimum συνέπειας μπροστὰ στὸν Θεό. Ἔτσι ἡ ἄσκηση τῆς ἀποφυγῆς τοῦ όφφικίου δῆθεν δέν ἀνήκει στὰ ἀπαραίτητα. Ἡ ἐν τῷ μεταξύ διάδοση στίς μέρες μας μιᾶς νοοτροπίας προβολῆς τῶν ἐπιτευγμάτων τῶν κληρικῶν βοηθᾷ στὴν σταθεροποίηση αὐτοῦ τοῦ «δικαιώματος» γιὰ διάκριση. Πρέπει νὰ μᾶς ἀνησυχῆ ιδιαίτερα τὸ γεγονός ὅτι ἔχει καθιερωθῆ ὡς αὐτονόητη και δέν ἐνοχλεῖ κανένα ἡ συνεχῆς προβολὴ (ὑπαρκτῶν και ἀνύπαρκτων) ἐπιτευγμάτων τῶν ἐπισκόπων και πρεσβυτέρων.

Ἐξ ἄλλου, παραλλαγή αὐτῆς τῆς ἀπατάς ὅτι ἀξίζουμε τὴν τιμὴ ἀποτελεῖ και



τὸ αὐτονόητο αἴσθημα τῆς ἐπισκοποποιήσεως. Ἐχει ἐπεκταθῆ τόσο πολὺ αὐτὴ ἡ κοσμικὴ ἀντίληψη, ὥστε συχνὰ ἀκούγεται καὶ γράφεται ὅτι ὁ τάδε κληρικὸς ἀδικεῖται ἂν δὲν γίνεαι ἐπίσκοπος. Στὴν πραγματικότητα, ἂν πρόκειται γιὰ ὄντως καλὸ κληρικὸ, οἱ μόνον ποὺ ἀδικοῦνται εἶναι οἱ χριστιανοὶ (κληρικοὶ καὶ λαϊκοὶ) ποὺ δὲν θὰ τὸν ἔχουν ἐπίσκοπό τους. Ὁ ἴδιος, ἀπὸ τῆ στιγμῆ ποὺ ἔχει εὐλογηθῆ νὰ φορᾶ ἐπιτραχήλιο καὶ νὰ κρατᾶ τὸ Σῶμα τοῦ Χριστοῦ στὰ χέρια του, πῶς εἶναι δυνατὸ νὰ αἰσθάνεται ὅτι ἀδικεῖται σὲ κάτι;

Ἄλλὰ δὲν εἶναι καθόλου ἀπλὸ νὰ πιστεῦται κάποιος κληρικὸς ὅτι δὲν ἀξίζει τίς τιμές. Γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχη αὐτὸ πρέπει οὐσιαστικὰ νὰ νοιώθῃ ὅτι δὲν ἀξίζει οὔτε τὴν ἱερωσύνη. Ὅταν αὐτὸ ἀποτελεῖ βίωμα καὶ

ὄχι ταπεινολογία, τότε στὰ συλλείτουργα αἰσθάνεται βαρεῖα τιμὴ ἀκόμη καὶ τὸ νὰ παρευρίσκεται ἀνάμεσα στοὺς ἄλλους τελευταῖος.

Θὰ κλείσω μὲ ἓνα περιστατικὸ ποὺ ἔζησα ὁ ἴδιος. Πρὶν πολλὰ χρόνια σὲ συλλείτουργο παρευρισκόταν νεαρὸς ἀρχιμανδρίτης, καθὼς καὶ ἕγγαμος κληρικὸς, λέκτορας Θεολογικῆς Σχολῆς. Ὁ πρῶτος, ἀπὸ συστολῆ πρὸς τὸν μέχρι πρόσφατα δάσκαλό του, τὸν παρακάλεσε νὰ προστῆ ἐκεῖνος. Ὁ δεῦτερος, δέχθηκε ταπεινὰ τὴν πρόσκληση, ἀφοῦ προηγουμένως ρώτησε ὅλους μας ἂν κάποιος εἶχε ἀντίρρηση. Ἡ εὐλογημένη αὐτῆ εἰκόνα ἔπεισε ὅλους μας πόσο χαριτωμένος γίνεται ὁ χριστιανὸς ὅταν βιώνῃ τὴν ἀποστολικὴ προτροπή: «τῆ τιμῆ ἀλλήλους προηγούμενοι» (Ρωμ. 12, 10).

Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΥΡΩΠΗ

«Γιὰ τὴν Ἐκκλησία ἡ Εὐρωπαϊκὴ Ἑνωσις δὲν εἶναι μόνον μιὰ οικονομικὴ καὶ πολιτικὴ συνεργασία ὀρισμένων κρατῶν, οὔτε καὶ μιὰ διακρατικὴ κοινότητα οἰκονομικοπολιτικῶν στόχων. Ἐὰν αὐτὰ ἢ κάτι σὰν αὐτὰ ἦταν ἡ Εὐρώπη, δὲν θὰ εἶχε λόγους ἢ Ἐκκλησία νὰ τὰ παρακολουθεῖ καὶ νὰ τὰ ὑπερασπίζεται, ἀκριβῶς διότι ἡ Ἐκκλησία δὲν κάνει πολιτικὴ. Ἡ Εὐρώπη εἶναι τὸ πνευματικὸ ἀνάστημα τοῦ Χριστιανισμοῦ, δεδομένου ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς ἐγκολπώθηκε τόσο τῆ ρωμαϊκῆ κληρονομιά, ὅσο καὶ τὴν ἑλληνικὴ παιδεία καὶ τὰ ἐδίδαξε καὶ κατὰ τοὺς μεσαιωνικοὺς καὶ κατὰ τοὺς νεωτερικοὺς χρόνους. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἡ ὑπεράσπιση τῆς εὐρωπαϊκῆς ἐνότητος, γιὰ τὴν Ἐκκλησία, δὲν εἶναι πολιτικὴ πράξη, ἀλλὰ πνευματικὸ καθῆκον. Ἐνα καθῆκον διαφύλαξης τοῦ χώρου καὶ τοῦ τρόπου ζωῆς, ὡς μορφώματος πνευματικοῦ, ἀπὸ τὴν ἑκπτώσή του στὸ ἐπίπεδο μιᾶς ἀπλῶς πολιτικοοικονομικῆς γενομένης».

*Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
κ. Χριστόδουλος*

«Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός»

Τοῦ Ἀριστομένου Κ. Ματσάγγα

Τὸ βράδυ τῆς Ἀνάστασης, ὅταν τελειώνει ἡ θεία Εὐχαριστία (ἓνα γεγονός πὸν προτυπώνει ὅσο λίγα τὸ Δεῖπνο τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ κατὰ τὸν καιρὸ τῶν Ἑσχάτων), ὁ Ἱερέας διαβάζει τὴν «*Εὐχή τοῦ Χρυσοστόμου*». Σ' αὐτὸ τὸ καταπληκτικὸ, νικητήριο κείμενο γίνεται ἓνας βαθὺς σχολιασμός τῆς Ἀναστάσιμης Γιορτῆς, ὡς ἐμπειρίας νέας ζωῆς ἀλλὰ καὶ Προσδοκίας τοῦ Μέλλοντος Αἰῶνος. Διαβάζει, λοιπόν, ὁ Ἱερέας:

«*Εἴ τις εὐσεβῆς καὶ φιλόθεος, ἀπολαυέτω τῆς καλῆς ταύτης καὶ λαμπρᾶς πανηγύρεως*»

Ἡ Γιορτὴ τῆς Ἀνάστασης εἶναι τὸ πανηγύρι τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ. «*Νῦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια...*». Ἡ κτίση γιορτάζει «*τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ*» πάνω στὴν ὁποία θεμελιώνεται καὶ ἀνακαινίζεται. Μέσα σ' αὐτὴν τὴ φωτολουσία οἱ εὐσεβεῖς καὶ φιλόθεοι πιστοί, νυχτερινοὶ λαμπαδοφόροι, ὑποδέχονται τὸ Χριστό, πὸν βγαίνει ἀπὸ τὸν τάφο ὡς Νυμφίος ὕστερα ἀπὸ γαμήλια γιορτῆ: «*Προσέλθωμεν λαμπαδηφόροι τῷ Χριστῷ, ἐκ τοῦ μνήματος ὡς Νυμφίω...*». Σύνολη δὲ ἡ Ἐκκλησία, ὡς νέα Ἱερουσαλὴμ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, «*ἀγάλλεται καὶ χαίρει*», καθὼς βλέπει τὰ παιδιά τῆς νὰ μαζεύονται γύρω ἀπὸ τὴν ἁγία Τράπεζα «*ὡς φωστῆρες θεοφεγγεῖς ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας*», γιὰ νὰ φανερῶσουν τὴν καινούργια οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ.

«*Εἴ τις δοῦλος ἐγγνώμων, εἰσελθέτω χαίρων εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου*».

Τὸ κάλεσμα τῆς Ἐκκλησίας εἶναι κάλεσμα χαρᾶς: «*Πάσχα ἐν χαρᾷ ἀλλήλους περιπτυσώμεθα*». Μιὰ χαρὰ πὸν εἶναι προσφορά, δῶρο καὶ δωρεὰ τοῦ Χριστοῦ στὸν κόσμο: «*Ἴδου γὰρ ἦλθε διὰ τοῦ Σταυροῦ*

χαρὰ ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ...» Στὴν πρωτοβουλία αὐτῆ τοῦ Θεοῦ δὲν ἔχουμε νὰ δώσουμε τίποτα ὡς «*ἀντίδωρο*», παρὰ μονάχα τὴν εὐγνωμοσύνη μας καὶ τὴν ἀναξιότητά μας. Ἐνα τέτοιο αἶσθημα μᾶς κάνει τελικὰ ἄξιους γιὰ τὴ συμμετοχὴ στὴ χαρὰ τοῦ Κυρίου.

«*Εἴ τις ἔκαμε νηστεύων, ἀπολαυέτω νῦν τὸ δηνάριον*».

Ἡ συμμετοχὴ στὴν ἀναστάσιμη χαρὰ προϋποθέτει τὴ συμμετοχὴ στὸ σταυρικὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ: «*συμπορευθῶμεν οὖν αὐτῷ καὶ συσταυρωθῶμεν...*». Ἡ νηστεία, ἡ προσευχή, ἡ ἀγάπη καὶ ὅ,τι ἄλλο γίνεται γιὰ τὴ δόξα τοῦ Θεοῦ, ἀποτελοῦν φανερῶματα τῆς συμμετοχῆς στὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ. Ὅποιος λοιπόν πέρασε αὐτὸ τὸ ἐπίπονο καὶ γλυκὸ στάδιο τῆς ἐσωτερικῆς του μεταλλαγῆς, μπορεῖ νὰ χαρεῖ τὸ δηνάριο, τὶς θαυμαστὲς «*ἀλλοιώσεις*» πὸν ἐνέργησε ὁ Θεὸς σ' ὁλόκληρη τὴν ὕπαρξή του.

«*Εἴ τις ἀπὸ τῆς πρώτης ὥρας εἰργάσατο, δεχέσθω σήμερον τὸ δίκαιον ὄφλημα. Εἴ τις μετὰ τὴν τρίτην ἦλθε, εὐχαρίστως ἑορτάσάτω. Εἴ τις μετὰ τὴν ἕκτην ἔφθασε, μηδὲν ἀμφιβαλλέτω· καὶ γὰρ οὐδὲν ζημιοῦται. Εἴ τις ὑστέρησεν εἰς τὴν ἑνάτην, προσελθέτω, μηδὲν ἐνδοιάζων. Εἴ τις εἰς μόνην ἔφθασε τὴν δεκάτην, μὴ φοβηθῆ τὴν βραδύτητα*».

Ὁ Χριστὸς μιλοῦσε συχνὰ γιὰ τὴν «*ῥα*» Του στὴ φανέρωση τῆς δόξας Του πάνω στὸ Σταυρό. Καὶ ὅλα τὰ θαυμαστὰ γεγονότα τῆς θείας Οἰκονομίας πρὸς αὐτὴν τὴν «*ῥα*» προσανατολίζονταν, ὅπου θὰ φανεωνόταν ἡ σωτηρία τοῦ κόσμου «*διὰ τοῦ Σταυροῦ*». Ἄλλὰ καὶ ὁ καθένας ἔχει τὴν προσωπικὴ του «*ῥα*», τὸν δικό του «*καιρὸ*», ὅπου θὰ κάνει κτῆμα του τὴν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ: «*Ἴδου νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδου νῦν ἡμέρα σωτηρίας*» (Β' Κορ. 6, 2). Εἶναι ἡ «*ῥα*» πὸν

κυφορεῖ, μὲ χαρὲς καὶ λύπες, τὴν ἄλλη γέννηση τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτὴ τὴν «ἀναγέννηση» ἐργάζεται ὁ Πατέρας, αὐτὴν θεμελιώνει ὁ Χριστὸς, αὐτὴν διενεργεῖ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, μέσα ἀπὸ χίλιους δύο τρόπους.

«Φιλότιμος γὰρ ὢν ὁ Δεσπότης, δέχεται τὸν ἔσχατον καθάπερ καὶ τὸν πρῶτον. Ἄναπαύει τὸν τῆς ἐνδεκάτης, ὡς τὸν ἐργασάμενον ἀπὸ τῆς πρώτης. Καὶ τὸν ὕστερον ἐλεεῖ καὶ τὸν πρῶτον θεραπεύει. Κάκεινῳ δίδωσι καὶ τούτῳ χαρίζεται. Καὶ τὰ ἔργα δέχεται καὶ τὴν γνώμην ἀσπάζεται. Καὶ τὴν πρᾶξιν τιμᾷ καὶ τὴν πρόθεσιν ἐπαινεῖ».

Ἡ φιlanθρωπία τοῦ οἰκοδεσπότη Χριστοῦ ἀποτελεῖ σκάνδαλο γιὰ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα καὶ σταθμὰ, γιὰτὴ ἡ διαγνωστικὴ σοφία Του φτάνει ὡς τὴ μύχια πρόθεση τοῦ ἀνθρώπου, ἐκεῖ πού δίνεται ἡ μάχη γιὰ τὸ μεγάλο «ναί» ἢ τὸ μεγάλο «ὄχι» στὸ θεῖο κάλεσμα. Ὡς τὶς δώδεκα παρὰ ἓνα λεπτὸ (ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν «ὥρα» τῶν «συσταυρουμένων» ληστῶν) ὅλα μπορεῖ νὰ κερδηθοῦν ἢ νὰ χαθοῦν. Στὴν κραυγὴ τῆς προσωπικῆς μας ἀβύσσου ἀπαντᾷ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, πού συμπορεύεται μὲ τὴν δικὴ μας ἐκλογή. Σ' αὐτὸ τὸ ἔλεος στηρίζεται ἡ χριστιανικὴ ἐλπίδα.

«Οὐκοῦν εἰσέλθετε πάντες εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Καὶ πρῶτοι καὶ δεῦτεροι τὸν μισθὸν ἀπολαύετε. Πλούσιοι καὶ πένητες μετ' ἀλλήλων χορεύσατε. Ἐγκρατεῖς καὶ ράθυμοι τὴν ἡμέραν τιμήσατε. Νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες, εὐφράνθητε σήμερον».

Τὸ κάλεσμα στὴ Γιορτὴ τῆς Βασιλείας εἶναι κοινὸ γιὰ ὅλους, δῶρο καὶ προσφορὰ τοῦ Χριστοῦ. Στὴν Νέα Οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία, ξεπερνιέται κάθε διάκριση καὶ κάθε διχασμὸς – πρῶτοι καὶ δεῦτεροι, πλούσιοι καὶ φτωχοί, ἐγκρατεῖς καὶ ράθυμοι, «νηστεύσαντες καὶ μὴ νηστεύσαντες». Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ γκρεμίζει ὅλα τὰ τείχη πού ἔχουν ὑψώσει ἀνάμεσά τους οἱ ἄνθρωποι ἀπὸ φόβο. Γιὰτὴ ὁ Χριστὸς προσλαμβάνει στὸ Σῶμα Του ὅλο τὸν κό-

σμο, «τοὺς ἐγγύς» καὶ «τοὺς μακρὰν», σὲ μὰ θεανθρώπινη ἐνότητα πού δὲν ἔχει τὸ ὅμοιό της.

«Ἡ τράπεζα γέμει, τρυφήσατε πάντες. Ὁ μὸσχος πολὺς, μηδεὶς ἐξέλθει πεινῶν. Πάντες ἀπολαύσατε τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως· πάντες ἀπολαύσατε τοῦ πλοῦτου τῆς χρηστότητος...».



Στὸ τραπέζι τῆς Εὐχαριστίας ὁ Χριστὸς προσφέρει τὸν ἑαυτό Του σὰν οὐράνιο μάννα γιὰ νὰ μὴν πεινάσουμε ποτέ. Ἡ θεία τροφή μετουσιώνεται σὲ Εὐχαριστιακὸ «συμπόσιο πίστεως», ὅπου «προσφέρων» καὶ «προσφερόμενος» εἶναι ὁ Χριστός. Τὸ βράδυ λοιπὸν τῆς Ἀνάστασης καλούμαστε νὰ πάρουμε μέρος στὴ Δεσποτικὴ φιλοξενία:



«Ξενίας δεσποτικῆς καὶ ἀθανάτου Τραπέζης ταῖς ὑψηλαῖς φρεσί, δεῦτε ἀπολαύσωμεν...». Ἡ Ἐκκλησία γίνεται Μυστικὸς Δείπνος. Καὶ κάθε θεία Εὐχαριστία συμμετοχὴ στὸ «μυστικὸ Πάσχα» τῆς Βασιλείας: «Τοῦ Δείπνου Σου τοῦ Μυστικοῦ σήμερον Υἱέ Θεοῦ κοινωνόν με παράλαβε...».

«Μηδεὶς θρηνεῖτω πενίαν· ἐφάνη γὰρ ἡ κοινὴ Βασιλεία. Μηδεὶς ὀδυρέσθω πταίσματα· συγγνώμη γὰρ ἐκ τοῦ τάφου ἀνέτειλε...».

Ὁ Χριστὸς ἦρθε στὸν κόσμον «θεληματικὰ φτωχός», ὅπως φάνηκε ἀπὸ τὴν θεία Ἐνσάρκωση καὶ τὴ θεία «κένωση» τοῦ Σταυροῦ. Ἐπομένως, «αὐτοὶ ποὺ ἔχουν τὸ πνεῦμα τοῦ φτωχοῦ», αὐτοὶ ποὺ ἔχουν ἀποδεχθεῖ τὴ «φτώχεια» τους μέσα ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ὑπαρξῆς τους – ἓνα αἶσθημα «ἐνδειας» μπροστὰ στὸ Θεὸ– εἶναι ἔτοιμοι νὰ γίνουν ἀπὸ τώρα συνδαιτυμόνες τοῦ Χριστοῦ στὸ Τραπέζι τῆς Βασιλείας. Μὲ τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ δὲν θρηνεῖ πλέον κανεὶς τὴ φτώχεια του, τὴν ὑλικὴ καὶ τὴν ἄλλη, γιὰτὶ πλουτίζεται μὲ ἐμπειρίες ποὺ καταργοῦν κάθε στέρηση καὶ τοῦ παρέχουν «κρείττονα ὑπαρξιν» (Εβρ. 10, 34). Κανεὶς δὲν ὀδύρεται γιὰ τὶς ἀποτυχίες του, τὰ λάθη καὶ τὶς ἀμαρτίες του. Μὲ τὸ θάνατο τοῦ Χριστοῦ ἔρχεται στὸν κόσμον ἡ ἀληθινὴ συμφιλίωση. Ἀπὸ τὸν τάφο Του ἀνατέλλει ἡ συγγνώμη. Ἔτσι ὁ ἐχθρικός ἑαυτός μας, ὁ ξένος καὶ ἀντίπαλος συνάνθρωπός μας, ὅλοι συμφιλιώνονται μὲ τὸ Θεὸ στὴ νέα πραγματικότητα τῆς Βασιλείας.

«Μηδεὶς φοβείσθω θάνατον· ἠλευθέρωσε γὰρ ἡμᾶς ὁ τοῦ Σωτῆρος θάνατος».

Ὁ Χριστὸς δὲν ἦρθε στὸν κόσμον γιὰ νὰ μᾶς «παρηγορήσει» μὲ μιὰ ἀνακουφιστικὴ ἐρμηνεία τοῦ θανάτου. Ἦρθε γιὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὸν θάνατο. Προσέλαβε στὴν ὑπόστασή Του τὴν ἀνθρώπινη φύση καὶ ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νὰ γιατρέψει ὅλες τὶς πληγές καὶ τὰ βάσανα τοῦ ἀνθρώπου καὶ κατ' ἐξοχὴν τὸ θάνατο: «Ἐδεήθημεν Θεοῦ σαρκουμένου καὶ νεκρουμένου, ἵνα ζήσωμεν», κατὰ τὴ βαθυστόχαστη φράση τοῦ

αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου.

«Ἐσκύλευσε τὸν Ἄδην ὁ κατελθὼν εἰς τὸν Ἄδην. Ἐπικράνεν αὐτόν, γευσάμενος τῆς σαρκὸς αὐτοῦ. Καὶ τοῦτο προλαβὼν Ἡσαΐας, ἐβόησεν. Ὁ Ἄδης, φησὶν, ἐπικράνθη, συναντήσας σοι κάτω. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ κατηργήθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεπαίχθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐνεκρώθη. Ἐπικράνθη· καὶ γὰρ ἐδεσμεύθη. Ἔλαβε σῶμα καὶ Θεῶ περιέτυχε. Ἔλαβε γῆν καὶ συνήντησεν οὐρανῶ. Ἔλαβεν ὅπερ ἔβλεπε καὶ πέπτωκεν ὅθεν οὐκ ἔβλεπε. Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄδη, τὸ νῆκος;

Ἄνέστη Χριστὸς καὶ σὺ καταβέβλησαι.

Ἄνέστη Χριστὸς καὶ πεπτώκασι δαίμονες.

Ἄνέστη Χριστὸς καὶ χαίρουσιν ἄγγελοι».

Ἡ νίκη τοῦ Χριστοῦ πάνω στοῦ θάνατο ἀποτελεῖ συντριβὴ τοῦ Ἄδη. Ὁ Χριστὸς εἰσδύει παντοδύναμος στοῦ βασιλείου τοῦ θανάτου, στὴ χώρα τῆς θνητότητας καὶ τῆς φθορᾶς, γιὰ νὰ ἐλευθερώσει τὶς ἀνέστιες ψυχές ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Ἄδη: «Τοῦ θανάτου τὸ Βασίλειον λύεις δὲ καὶ τοῦ Ἄδου τοὺς νεκροὺς ἐξαισιτᾶς...». «Εἰ καὶ ἐν τάφῳ κατῆλθες Ἀθάνατε, ἀλλὰ τοῦ Ἄδου καθεῖλες τὴν δύναμιν...». «Ὅτε κατῆλθες πρὸς τὸν θάνατον, ἡ Ζωὴ ἢ ἀθάνατος, τότε τὸν Ἄδην ἐνέκρωσας τῇ ἀστραπῇ τῆς θεότητος...». Ὁ «ἄφθορος» θάνατός Του μοιάζει μὲ ὕπνο («σαρκὶ ὑπνώσας ὡς θνητὸς ὁ Βασιλεὺς καὶ Κύριος») καὶ μὲ παράδοξη «φιλοξενία» σὲ τάφο – «ἐν νεκροῖς λογίζεται ὁ ἐν ὑψίστοις οἰκῶν καὶ τάφῳ σμικρῶ ξενοδοχεῖται». Ὅμως, σ' αὐτόν τὸν τάφο λαβαίνει χώρα ἡ μεγάλη μάχη κατὰ τοῦ θανάτου – μιὰ μάχη καθοριστικὴ γιὰ τὴν ὅλη ἔκβαση τοῦ πολέμου: «Ἐγὼ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ζῶν καὶ ἐγενόμην νεκρὸς καὶ ἰδοὺ ζῶν εἰμι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων» (Ἀποκ. 1, 7). Ὁ κόκκος τοῦ σίτου «σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει...» (Α' Κορ. 15, 43). Πάνω σ' αὐτὸ ἀτύχησε ὅπως φαίνεται ὁ Ἄδης: Πῆρε στὰ σπλάχνα του «αὐτὸ ποὺ ἔβλεπε» ἀπὸ τὸν «κόκκο τοῦ σίτου» – τὸν ἄνθρωπο

Ἰησοῦ – καὶ νικήθηκε «ἀπ' αὐτὸ ποὺ δὲν ἔβλεπε» – ἀπὸ τὴ θεότητα τοῦ Σαρκωμένου Λόγου.

«Ἄνέστη Χριστὸς καὶ ζωὴ πολιτεύεται».

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἀποτελεῖ νίκη πάνω στοῦ δικό μας θάνατο. Ὁ Χριστὸς δὲν πέθανε «ἀντὶ γιὰ μᾶς» ἀλλὰ «γιὰ χάρι μᾶς». Ἀπὸ τὴν Ἀνάστασή Του ἀναβλύζει μιὰ καινούργια «βαπτισματικὴ ζωὴ» γιὰ τὴ νέα ἀνθρωπότητα τῆς Ἐκκλησίας: «Ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς Χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν. Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον, ἵνα ὡσπερ ἠγέρθη Χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ Πατρὸς, οὕτω καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν» (Ρωμ. 6, 34). Μιὰ τέτοια συμμετοχὴ στοῦ θάνατο καὶ στὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ γίνεται ἐμπειρία νέας ζωῆς μέσα ἀπὸ τὴ Θεία Εὐχαριστία: «Ὅσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον καὶ πίνητε τὸν οἶνον, τὸν ἐμὸν θάνατον καταγγέλλετε καὶ τὴν ἐμὴν ἀνάστασιν ὁμολογεῖτε» (Α' Κορ. 11, 26).

«Ἄνέστη Χριστὸς καὶ νεκρὸς οὐδεὶς ἐπὶ μνήματος. Χριστὸς γὰρ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν».

Ἡ Ἀνάσταση τοῦ Κυρίου ἀποτελεῖ τὴν «ἀπαρχή» τῆς νέας ἐποχῆς τῶν Ἐσχάτων. Ὡσπου νὰ ἔρθει αὐτὴ ἡ Ἡμέρα τῆς «Ἐπιφάνειας» τοῦ Χριστοῦ, θὰ ζοῦμε μέσα ἀπὸ μιὰ κατάσταση προσμονῆς καὶ προσδοκίας. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ, ὡς δυνατότητα αἰώνιας ζωῆς ἄρχισε ἤδη γιὰ τὸν κόσμος: «Ἐφανέρωθη καὶ ἐωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν καὶ ἀπαγγέλλομεν ζωὴν τὴν αἰώνιον» (Α' Ἰω. 1, 2). Ὅμως, τὸ Πλήρωμα αὐτῆς τῆς Βασιλείας «οὐπω ἦκει», γιὰ νὰ θριαμβεύσει ἡ Ζωὴ πάνω στοῦ θάνατο. Ὡς τότε προγευόμαστε τὴ χαρὰ τῆς Βασιλείας μέσα στὴν Εὐχαριστιακὴ κοινότητα τῆς Ἐκκλησίας καὶ πορευόμαστε πρὸς τὰ Ἐσχάτα, ἔχοντας τὴν Ἀνάσταση τοῦ Χριστοῦ ἄγκυρα ἐλπίδας.



Προσοχή στο «Σχέδιο»

Του Πρωτοπρ. Κυριακού Τσουρού

Δέν είναι τυχαίο ούτε συμπτωματικό το γεγονός ότι τον τελευταίο καιρό αυξήθηκαν κατακόρυφα οι έκπομπές «θρησκευτικού περιεχομένου» στα διάφορα «κανάλια». Δημοσιογράφοι χωρίς ειδικές γνώσεις σε θέματα πίστεως και συνομιλητές απερίγραπτοι συνθέτουν «πάνελ» για να μιλήσουν, από τη «μιά» και από την «άλλη πλευρά», πάνω σε ύψηλά και λεπτά θέματα της χριστιανικής μας πίστεως. Η επίλογη των θεμάτων και των προσώπων προδίδει άμεσα τον σκοπό της έκπομπής. Είναι ολοφάνερος συνήθως ο στόχος μερικών δημοσιογράφων, οι οποίοι δέν συντονίζουν απλώς την συζήτηση, αλλά επιβάλλουν τις θέσεις τους. Όδηγούν τους συνομιλητές τους και κατ' έπέκταση τους τηλεθεατές της προκατασκευασμένης έκπομπής σε συγκεκριμένο αντιχριστιανικό και αντιεκκλησιαστικό στόχο. Άλλοτε υποστηρίζουν ότι θέλουν να χτυπήσουν τα «κακώς κείμενα» και ότι κινούνται από αγάπη προς την Έκκλησία, αφού άλλωστε οι ίδιοι «είναι χριστιανοί» (έτσι λένε). Άλλοτε, με το πρόσχημα της ενημερώσεως των τηλεθεατών αναλαμβάνουν να «αναλύσουν» θεμελιώδεις διδασκαλίες ή ιερές παραδόσεις της Έκκλησίας μας με στόμφο θεολογικής αυθεντίας.

Άπορεί κανείς και διερωτάται: Ποιός είναι ο λόγος αυτής της ανεύθυνης προσεγγίσεως των θεμάτων της χριστιανικής πίστεως από ανθρώπους έν πολλοίς άγευστους θεολογικής καταρτίσεως, που ίσως δέν έχουν καν αναγνώσει τα βασικά κείμενα της Πίστεώς μας; Πώς είναι σε θέση να κρίνουν αν αυτά που λέγονται, ενίοτε από ήμιμαθείς συζητητές, ανταποκρίνονται στην αλήθεια; Πώς είναι δυνατόν, φερ' είπειν, να κρίνουν αν αυτό που λέει ένας Όρθόδοξος κληρικός είναι όρθο και αν ή άρνητική τοποθέτηση της «άλλης πλευράς», φερ' είπειν ενός φανερού ή κρυφού «νεοειδωολάτρη», στηρίζεται στην αντικειμενικότητα ή είναι σκέτη δια-

στρέβλωση ή απόκρυψη της αλήθειας μέχρι και λάσπη μίσους;

Συχνά μάλιστα επιδιώκουν να επιβάλουν στους προσκεκλημένους τους αυτό που οι ίδιοι νομίζουν όρθο πάνω σε θέματα θρησκευτικής πίστεως. Άντιρρήσεις και άλλες γνώμες δέν επιτρέπονται εκτός εκείνων του δημοσιογράφου και όσων συμφωνούν μαζί του, που κατά... σύμπτωση είναι «ειδωολάτρες» ή «άνοιχτά μυαλά». Άραγε, θα ήταν αυτό παραδεκτό αν γινόταν σε μιá συζήτηση πάνω σε ιατρικά θέματα, σε θέματα πυρηνικής φυσικής, νομικής, σεισμολογίας κ.λπ.;

Έπειτα είναι και το άλλο: Πρέπει ν' άκουσται, λένε, και «ή άλλη πλευρά». Έτσι ό δημοσιογράφος παρουσιάζεται ως «ουδέτερος» ή «άντικειμενικός», που δέν ανήκει δηλαδή ούτε στη μιá ούτε στην «άλλη πλευρά», και προκαλεί δύο εκπροσώπους αντιθέτων θέσεων να έκφραστούν πάνω στο ίδιο θέμα. Δηλαδή, ή διαβεβαίωση ότι είναι ό ίδιος Χριστιανός μένει μετέωρη;

Και τί θα περίμενε άραγε ό άκροατής να άκούσει από ένα «άρχαιολάτρη» πάνω στο θέμα του Άγίου Φωτός ή των θαυμάτων ή της Έκκλησιαστικής ιστορίας κ.ο.κ.;

Συχνά διαπιστώνει κανείς ότι αυτές οι λεγόμενες «στρογγυλές τράπεζες» καταντούν άρένες άνεπίτρεπτων διαπληκτισμών, στους όποιους έκτοξεύονται ανακρίβειες, ύβρεις, ψεύδη, λάσπη, ειρωνείες. Κι όταν στη συζήτηση «παίρνει πόντους» ή Όρθόδοξη πίστη, τότε έπιστρατεύονται ή ειρωνεία ή κάποιο άσχετο «άνεπίτρεπτο γεγονός», γνήσιο ή κατασκευασμένο, κατά πρότίμηση «ρόζ» ή «οικονομικό» που άποδίδεται άβασάνιστα σε κάποιον κληρικό, ώστε να «σπάσει» την αντίσταση του Όρθόδοξου συνομιλητή.

Άλλο μέσο άποδυναμώσεως της Όρθόδοξης θέσης είναι το διάλειμμα «για την ανάγκη των διαφημίσεων». Έτσι, λοιπόν, πολύ συχνά προβάλλονται τηλεοπτικές έκπομπές, που στοχεύουν τάχα να «φωτίσουν» τους τηλεθεατές πάνω σε πολλά «θρησκευτικά» θέματα. Άλλες άπ' αυτές είναι μαγνητοσκοπημένες και άλλες ζωντανές. Σ'

αυτές τις τελευταίες υπάρχει και η ευχέρεια να βρεθούν κάποιιοι «είδοποιημένοι» ή «θαυμαστές», που θα κάνουν και μερικά τηλεφωνήματα για να συγχαρούν για την «θαυμάσια και επιτυχημένη» έκπομπή και να θέσουν και μερικά ερωτήματα ή να σχολιάσουν «ελεύθερα» τὰ λεγόμενα. Βεβαίως, είναι εξασφαλισμένη ή επιλογή εκείνων που θα ακουστούν, ώστε να μη μᾶς «χαλάσουν την έκπομπή». Κι ἂν κάποιος, κατά λάθος, περάσει «στὸν ἄέρα», τότε ἢ «δὲν ξέρει τί λέει» ἢ αὐτὰ που λέει μπορεί να εἶναι σωστά, ἀλλὰ ἢ «ἄλλη πλευρά» ἔχει ἄλλη γνώμη.

Και τίθεται τὸ ἐρώτημα: Γιατί αὐτὸς ὁ «συνωστισμὸς» και ἢ πληθώρα τῶν δῆθεν θρησκευτικῶν ἐκπομπῶν; Ἴσως μιὰ εὐκολὴ ἀπάντηση θὰ ἦταν ὅτι αὐτὸ τὸ εἶδος τῶν ἐκπομπῶν «πουλάει», ἀνεβάζει τὴν ἀκροαματικότητα. Ἀκόμη ἓνας «ἀγαθὸς λογισμὸς» θὰ ἦταν ὅτι ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος θρησκεύει περισσότερο σήμερα και ἐνδιαφέρεται για μεταφυσικά θέματα. Κι αὐτὸ εἶναι ἀληθές, ἂν και αὐτὸ που φαίνεται ὡς θρησκευτικὸ συναίσθημα δὲν εἶναι πάντοτε ὀρθὴ πίστη. Ἐνίοτε αὐτὸ τρέφεται μέσα σὲ νόθες θρησκευτικὲς καταστάσεις, που δὲν εἶναι ἄμοιρες δεισιδαιμονίας ἢ αἰρέσεως και ὅπου ἐπικρατεῖ ἢ σύγχυση ἢ μιὰ νοσηρὴ κατάσταση.

Ὅμως, ἄς μᾶς ἐπιτραπεί να προσθέσουμε και ἓναν ἄλλο λόγο: Κατὰ τὴ γνώμη μας ὑπάρχει ἀπὸ μερικὸς ἓνα καλὰ μελετημένο σατανικὸ σχέδιο: Ἡ φθορὰ και ἢ διάβρωση τῆς Ὀρθόδοξης Πίστεως μας, τῶν Ἱερῶν Προσώπων τῆς Ἐκκλησίας μας, τῶν παραδόσεών μας. Ἡ ἐκφραση και ὁμολογία τῆς Ὀρθόδοξης Πίστεως θεωρεῖται συχνὰ σκοταδισμὸς και μεσαιωνισμὸς. Ἡ ἄσκηση τοῦ ποιμαντικῶν ἔργου τῆς Ἐκκλησίας θεωρεῖται μισαλλοδοξία και «κατάπατηση τῆς ἐλευθερίας» τῶν «θρησκευτικῶν μειονοτήτων». Ἡ διατήρηση τῆς πολιτιστικῆς ταυτότητάς μας, που εἶναι σφραγισμένη ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξὴ πίστη μας, θεωρεῖται τροχοπέδη στὴν εὐρωπαϊκὴ πορεία μας.

Ὁ Ἕλληρικὸς λαὸς αἰῶνες τώρα ἀνθίσταται στὴν ἀλλοτρίωση και στὴν παγκοσμιοποίηση με τὴν θρησκεία του και τὴν γλώσσα του. Κάπου ἀκούστηκε ὅτι οἱ δύο αὐτὲς «ἀντιστάσεις» τῶν Ἑλλήνων εἶναι ἀνάγκη να συντριβοῦν. Ἐνας ἀπὸ τοὺς καλύτερους, λοιπόν, τρόπους για τὴν ἐπίτευξη αὐτοῦ τοῦ στόχου εἶναι να ἐπι-

στρατευθοῦν μερικοὶ που θὰ χριστοῦν «μόνιμοι συζητητές» και θὰ γυρίζουν ἀπὸ κανάλι σὲ κανάλι, λέγοντας πάντα τὰ ἴδια και τὰ ἴδια, σὲ τηλεθεατὲς που δὲν μποροῦν να ἐρευνήσουν τὴν ἀκρίβεια τῶν λεγομένων, ὥστε να γκρεμίσουν ὅ,τι ἔχει σχέση με αὐτὸ που λέγεται Ὀρθοδοξία.

Και κατὰ σύμπτωση (!) πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς εἶναι συνήθως «ἀρχαιολάτρες», ἀποκρυφιστὲς, ἀστρολόγοι, θεραπευτὲς, μελλοντολόγοι, κ.ο.κ. Ἔνα εἶναι τὸ προσόν τους, ὅτι ξέρουν καλὰ τὴν τέχνη που λέγεται «χειρισμὸς τοῦ νοῦ». Ἔτσι, πολλές φορές, χωρίς να τὸ ἀντιλαμβανόμεστε, πέφτουμε θύματα ἑνὸς καλοστημένου σχεδίου για τὴν ἀποδυνάμωση τῆς Ἐκκλησίας μας. Και τὸ κακὸ εἶναι ὅτι μερικὰ ἐκκλησιαστικὰ πρόσωπα, ὠθούμενα ἀπὸ φλογερὸ ζῆλο Ὀρθόδοξου μαρτυρίας, συμμετέχουν, χωρίς να ἀντιλαμβάνονται ὅτι με τὴν παρουσία τους σὲ τέτοιες ἐκπομπὲς ἐξυπηρετοῦν αὐτὸ τὸ «σχέδιο».

Γι' αὐτὸ εἶναι ἀνάγκη να δοθεῖ μεγάλη προσοχὴ στὴ συμμετοχὴ μας σὲ τέτοιου εἶδους ἐκπομπὲς. Ἡ συμμετοχὴ μας στὶς διάφορες ἐκπομπὲς πρέπει να εἶναι ἐπιλεκτικὴ και να καλύπτεται με τὴν παρουσία τῶν καταλλήλων προσώπων. Ὅλοι δὲν μποροῦν να μιλοῦν για ὅλα. Οὔτε εἶναι σωστὸ να μιλάμε πάντοτε «εὐκαιρῶς ἀκαιρῶς» για ὅλα τὰ θέματα και μάλιστα ἀπὸ τηλεοράσεως. Ἡ πρόσκλησή μας σὲ μερικὲς ἐκπομπὲς δὲν γίνεται πάντοτε με ἀγαθοὺς σκοποὺς. Ἰδιαίτερα ἢ παρουσία κληρικῶν σὲ κανάλι θεωρεῖται «ἐκπροσώπηση» τῆς Ἐκκλησίας. Βαρειὰ ἢ εὐθύνη και μεγάλος ὁ κίνδυνος. Δὲν ἐκτίθεται μόνο ὁ συγκεκριμένος κληρικὸς, ἀλλὰ ὁλόκληρη ἢ Ἐκκλησία. Και τὸ «σκάνδαλο» γίνεται τόσο μεγάλο, ὅσο μεγαλύτερο εἶναι τὸ πλῆθος τῶν τηλεθεατῶν.

Γι' αὐτὸ ἄς εἴμαστε προσεκτικοί. Ἄς λειτουργοῦμε ὡς Ἐκκλησία, ὡς Σῶμα Χριστοῦ. Ἄς μάθουμε πῶς και πότε να ἀπαντοῦμε σὲ τέτοιου εἶδους πονηρὲς προκλήσεις. Ὑπάρχουν ἐκπομπὲς και δημοσιογράφοι, εὐτυχῶς ἐλάχιστοι, που δὲν στοχεύουν στὴν προβολὴ τῆς Ἀλήθειας, ἀλλὰ στὴν παραχάραξή της. Μεγαλοποιοῦν ἀπροσεξίες κληρικῶν για να ὑποσκάψουν ὑπουλά τὴν Ὀρθόδοξὴ Πίστη στὶς καρδιὲς τῶν Ἑλλήνων. Δὲν εἶναι ἀπαραίτητο να ἀκούγεται πάντοτε ἢ φωνὴ μας στὰ κανάλια. Διδάσκει και ἢ σιωπὴ. Προσοχὴ, λοιπόν, στὶς παγίδες. Προσοχὴ στὸ «σχέδιο»!

Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου

Τοῦ Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου Χρυσοστόμου

Ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν σχολικὸ χῶρο σήμερα ἔχει ἀτονήσει σὲ μεγάλο βαθμὸ. Ἡ μείωση τοῦ ἀριθμοῦ τῶν κληρικῶν ἐκπαιδευτικῶν, ἡ καλλιέργεια ἀντιεκκλησιαστικοῦ πνεύματος ἀλλὰ καὶ ἡ ἀδράνεια τῶν ἀνθρώπων τῆς Ἐκκλησίας εἶναι οἱ κύριοι παράγοντες πού ὀδήγησαν στὴν κατάσταση αὐτή. Ἡ Ἐκκλησία δὲν ἔχει πλέον λόγο στὰ σχολεῖα. Μόνον στὶς περιπτώσεις ἐντονης ποιμαντικῆς δραστηριότητας καὶ καλλιέργειας διαπροσωπικῶν σχέσεων καθίσταται δυνατὴ ἡ πρόσβαση στὴ σχολικὴ μονάδα.

Ἔτσι, ἔχει γίνει πλέον κατανοητὸ ἀπ' ὄλους ὅτι πρέπει νὰ ἐξετασθοῦν τρόποι ἀναθερμάνσεως τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας-σχολείου καὶ ἄσκησης τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ νεανικοῦ ἔργου μέσα στὶς μαθητικὲς κοινότητες.

Μιὰ ἀρχικὴ διαπίστωση εἶναι ὅτι ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸ σχολεῖο δὲν μπορεῖ νὰ στηριχθεῖ στὴν προστασία νόμων. Ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωσή πού ὑπάρχουν εἰδικὲς διατάξεις, ἡ ἄρνηση τοῦ διευθυντῆ ἢ τοῦ συλλόγου διδασκόντων τοῦ σχολείου ἀναστέλλει στὴν πράξιν τὴν ἰσχὺ ὅποιασδήποτε εὐνοϊκῆς νομοθεσίας. Δὲν ἔχει, ἄλλωστε, νόημα ἡ παρουσία π.χ. ἐνὸς κληρικοῦ μέσα στὸ σχολεῖο ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ἐξουσίας.

Συνεπῶς, ἔχοντας γνώση τῆς ἰσχύουσας νομοθεσίας, ὁ Ἐπίσκοπος μπορεῖ νὰ ἐπικοινωνήσῃ μὲ τὰ διοικητικὰ ὄργανα τῆς ἐκπαίδευσης τοῦ τόπου, προκειμένου νὰ ἐξασφαλισθεῖ ἓνα ἐλάχιστο σημεῖο ἐπαφῆς· νὰ γνωστοποιηθοῦν οἱ προθέσεις τῆς τοπικῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ ζητηθεῖ ἢ ἀπὸ κοινῶν ἐξέταση τῶν τρόπων συνεργα-

σίας. Ἔχει διαπιστωθεῖ ὅτι μία τέτοιου εἴδους κίνηση εἶναι ἐξαιρετικὰ εὐεργετικὴ· βοηθᾷ ἀφάνταστα τὸ ἔργο κληρικῶν καὶ λαϊκῶν συνεργατῶν τοῦ νεανικοῦ ἔργου.

Ἀλλὰ καὶ σὲ ἐπίπεδο σχολικῆς μονάδας, ἡ ἐπιδίωξη δημιουργίας παρόμοιου κλίματος ἀποδεικνύεται ἐπωφελῆς. Πάντως, ἡ παρέμβαση τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου πολλές φορές προκαλεῖ τραυματικὰ ἀποτελέσματα, λόγω ἀπειρίας ἐκείνων πού τὴν ἐνεργοῦν. Γιὰ τὸν λόγο αὐτό, ἡ παρουσία τῆς Ἐκκλησίας στὸν χῶρο τοῦ σχολείου θὰ πρέπει νὰ γίνει ἀπὸ ἐπιλεγμένα πρόσωπα, κληρικούς ἢ λαϊκοὺς, πού εἶναι ἐγνωσμένα ἱκανὰ νὰ φέρουν σὲ πέρας τὴ λεπτὴ αὐτὴ ἀποστολή. Ἔτσι, ἀκόμη καὶ στὴν περίπτωσή πού δὲν ὑπάρχουν θετικὰ ἀποτελέσματα, τουλάχιστον δὲν θὰ καταγραφοῦν ἀρνητικὲς συνέπειες. Πολὺ ἀποτελεσματικὸς εἶναι πάντως ὁ καθορισμὸς ἐντεταλμένων κληρικῶν γιὰ κάθε σχολεῖο.

Σὲ διαπροσωπικὸ ἐπίπεδο, δὲν θὰ πρέπει νὰ μένει ἀναξιοποίητη ἡ ὑπαρξὴ μελῶν, σὲ κάθε σχολικὴ μονάδα, πού διατηροῦν σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία, πολὺ περισσότερο ὅταν ἀποδεδειγμένα εἶναι συνειδητὰ μέλη τῆς. Διευθυντές, καθηγητές, ἰδιαίτερα οἱ θεολόγοι, πρόεδροι συλλόγων γονέων, μέλη μαθητικῶν ἐπιτροπῶν, μποροῦν νὰ βοηθήσουν πολὺ στὴν ἄσκηση πνευματικοῦ ἔργου μέσα στὸ σχολεῖο.

Ἐπίσης, θὰ μπορούσε νὰ ἀξιοποιηθεῖ τὸ αἶτημα τῆς ἐποπτείας στὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν. Ἔτσι, καλεῖται ὁ ἱερέας τῆς Ἐνορίας στὴν τάξιν, προκειμένου νὰ μιλήσῃ γιὰ ἓνα συγκεκριμένο θέμα καὶ νὰ ἀπαντήσῃ σὲ ἐρωτήσεις τῶν μαθητῶν. Μπορεῖ,



ὅμως, νὰ πραγματοποιηθεῖ καὶ ἐπίσκεψη τῆς τάξης στὸν ἐνοριακὸ ναό, ὥστε οἱ μαθητὲς νὰ δοῦν ἐπὶ τόπου τὰ μέρη τοῦ Ναοῦ, τὰ ἄμφια, τὰ ἱ. σκευὴ κ.ο.κ. Ἀκόμη, εἶναι σημαντικὴ ἡ διοργάνωση εἰδικῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν γιὰ τὰ μέλη τῆς σχολικῆς κοινότητας. Μποροῦν, μάλιστα, νὰ ἀξιοποιηθοῦν οἱ λειτουργικὲς περιόδοι καὶ οἱ μεγάλες ἐορτὲς (π.χ. Σαρακοστὲς, Χριστούγεννα κ.ἄ.). Ἀλλὰ καὶ ἡ τέλεση σπάνιων ἱερῶν ἀκολουθιῶν (προηγιασμένη θ. λειτουργία, χαιρετισμοί, εὐχέλαιο, κ.ἄ.) συνιστᾶται περισσότερο γιὰ μαθητικοὺς ἐκκλησιασμοὺς, ἀπ' ὅ,τι ἡ κοινὴ θ. λειτουργία, πού εἶναι εὐρύτερα γνωστὴ.

Ἀκόμη, μποροῦν νὰ ἀξιοποιηθοῦν καὶ ἐνδιαφέροντα ἄλλων μαθημάτων, στὴν περίπτωση πού ἐκδηλωθεῖ ἡ πρόθεση τῆς Ἐκκλησίας νὰ συνδράμει τὴν ἐκπαιδευτικὴ διαδικασίᾳ. Ἐκπαιδευτικοὶ πού δὲν καλλιεργοῦν ἰδιαίτερες σχέσεις μὲ τὴν Ἐκκλησία ζητοῦν συχνὰ τὴ συνεργασία τῆς Ἐκκλησίας, μὲ σκοπὸ τὴν ἐπίσκεψη καὶ καταγραφή καὶ παρουσίαση σὲ λεύκωμα τῶν ἐξωκκλησιῶν μιᾶς περιοχῆς. Ἡ θετικὴ ἀνταπόκριση τῆς οἰκείας Ἐνορίας ἔχει τότε εὐεργετικὰ ἀποτελέσματα. Ἡ ἐπὶ τόπου ἐπίσκεψη τῶν ἐξωκκλησιῶν ἀπὸ τὰ μέλη

τῆς περιβαλλοντικῆς ομάδας τοῦ σχολείου καὶ τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, μὲ τὴ συνοδεία τοῦ ἱερέα καὶ τῶν συνεργατῶν του, εἶχε πολλαπλὰ θετικὰ ἀποτελέσματα. Συζήτηση στὰ προαύλια τῶν ἐξωκκλησιῶν γιὰ μεταφυσικὰ καὶ πνευματικὰ θέματα κεντρίζουν συνήθως τὸ ἐνδιαφέρον τῶν μαθητῶν γιὰ περαιτέρω ἐπικοινωνία μὲ τὴν Ἐκκλησία (κατήχηση, ἐξομολόγηση). Πρόκειται, πάντως, γιὰ εὐκαιρία πρώτης τάξεως, πού θὰ συμβάλει στὴ διαμόρφωση μιᾶς θετικῆς γνώμης, ἱκανῆς νὰ προκαθορίσει καὶ τὴ μελλοντικὴ στάση τῶν παιδιῶν, ἴσως καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ἐκπαιδευτικοῦ, ἀπέναντι στὴν ἐκκλησία.

Σημαντικὸ νεανικὸ ἔργο μπορεῖ νὰ ἀσκηθεῖ σὲ μαθητὲς καὶ ἐκτὸς τῆς παραδοσιακῆς σχολικῆς κοινότητας καὶ μέσῳ τῶν φροντιστηρίων, κυρίως ἐκείνων τῶν ξένων γλωσσῶν. Καθὼς ἀφορᾶ ἰδιωτικὲς ἐπιχειρήσεις, ἡ πρόσβαση σ' αὐτὰ εἶναι πιὸ εὐκολή. Καὶ πάλι, ὅμως, ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν καλλιέργεια θετικοῦ κλίματος σὲ ἀνθρώπινο ἐπίπεδο. Ἐκεῖ, πάντως, ὅπου ἐπιχειρήθηκε κάτι τέτοιο, ὑπῆρξε θετικότερο ἀποτέλεσμα.

Μιὰ καλὴ εὐκαιρία εἶναι ἡ πραγματοποίηση ἐκδηλώσεων, πού μποροῦν νὰ συν-

διοργανωθούν από την Ένορία και τα φροντιστήρια της περιοχής, με κάποια ευκαιρία που θα αναζητηθεί για τον σκοπό αυτό. Μια καλή ευκαιρία είναι η έορτή των Τριών Ίεραρχών, αλλά και άλλες έορτές ή γεγονότα τοπικού χαρακτήρα.

Μια άλλη καλή ευκαιρία ποιμαντικής διακονίας, εκτός του χώρου του σχολείου, είναι η βράβευση μαθητών που διακρίθηκαν στη σχολική επίδοση ή το ήθος τους, καθώς και η δημόσια αναγνώριση του έργου του σχολείου, συνολικά. Αυτό μπορεί να γίνει στα πλαίσια μιας έκδηλωσης ή γιορτής της τοπικής Έκκλησίας, όπως π.χ. η απάντηση της Ένορίας, ή έορτή του Πολιούχου της πόλης κ.ο.κ.

Επίσης, τα τελευταία χρόνια παρατηρείται και η ποιμαντική αξιοποίηση των εξετάσεων. Η τέλεση της θ. λειτουργίας χάριν των μαθητών πριν από τις εξετάσεις τους, μια βραδινή άκολουθία, ή τέλεση της παρακλήσεως είναι ευκαιρίες προσέγγισης των μαθητών, εκτός μὲν σχολείου, σε μία περίοδο όμως που έχουν την ανάγκη στήριξης όχι μόνο της οικογένειας αλλά και του κοινωνικού τους περιβάλλοντος. Ένδεικτικό της άποδοχής αυτής της τελευταίας πρωτοβουλίας είναι το γεγονός ότι συντάχθηκαν, τυπώθηκαν και κυκλοφορούν σε χιλιάδες αντίτυπα δύο ειδικοί παρακλητικοί κανόνες. Ο πρώτος, με τίτλο «Κανών παρακλητικός εις την Υπεραγίαν Θεοτόκον διά την μαθητιῶσαν νεολαίαν», είναι έργο του ύμνογράφου Γερασίμου Μικραγιαννανίτη και τυπώθηκε το 1992 από την Αθωνιάδα Έκκλησιαστική Ακαδημία. Ο δεύτερος, περισσότερο εξειδικευμένος, είναι έργο του Αρχιμ. Ίωήλ Φραγκάτου (σημερινού Μητροπολίτου Έδέσσης) έχει τον τίτλο «Κανών παρακλητικός εις τόν Δεσπότην Χριστόν υπέρ των μαθητών των υποκείμενων εις εξετάσεις» και άποτελεί έκδοση της Τεράς Μητροπόλεως Έδέσσης, Πέλλης και Άλμωπίας.

Σε όλες τις παραπάνω περιπτώσεις, όταν μιλούμε για παρουσία της Έκκλησίας στο

σχολείο, θα πρέπει να έννοούμε μάλλον την υποχρέωσή της να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις και το θετικό κλίμα για την άσκηση ενός ουσιαστικού νεανικού έργου. Η προβληματική του όλου θέματος, δηλαδή, είναι για την ύποδομή του έργου, παρά για τα άποτελέσματά του. Με άλλα λόγια, εκείνο που επιδιώκουμε μεταξύ των μαθητών, είτε μέσα στο σχολείο είτε εκτός αυτού, είναι να καταστήσουμε ζωντανή την παρουσία μας, μιας παρουσίας που δέν θα έκπνεύσει άμέσως μετά την άποχώρησή μας αλλά θα όδηγήσει σε μια βιωματική σχέση των νέων με την Έκκλησία.

Άναμφισβήτητα, μεγιστοποίηση του έργου αυτού επιτυγχάνεται με την ίδρυση έκκλησιαστικών σχολείων, φροντιστηρίων ένισχυτικής διδασκαλίας ή ξένων γλωσσών, καθώς και παιδικών σταθμών, κάτι που πολύ σωστά άποτελεί βασική προτεραιότητα της Έκκλησίας μας. Πρόκειται για ύποδομές που συμβάλλουν στην άσκηση ενός ποιμαντικού νεανικού έργου, με έλαχιστοποίηση των άρνητικών στοιχείων όποιαδήποτε άλλη προσπάθεια.



Το Παρεκκλήσιο Άγιων Κυρίλλου και Μεθοδίου στο Σχολικό Συγκρότημα Έργοχωρίου Βεροίας.

Ἑβδομάς Ἱερατικῶν κλίσεων

Μήνυμα πρὸς τοὺς Ἱεροσπουδαστὲς

Τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Χριστοδούλου

«**Μ**ὲ τὴν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς «Ἑβδομάδος τῶν Ἱερατικῶν κλίσεων (Γ' εβδομάδα τῶν Νηστειῶν), ἐπικοινωνοῦμε μαζί σου μὲ τοῦτο τὸ Συνοδικὸ Γράμμα μας, γιὰ νὰ σοῦ ἐκφράσουμε τὴν πατρικὴ μας ἀγάπη καὶ στοργή, σὲ σένα τὸν Ἱεροσπουδαστή, πὺ σπουδάζεις τὰ Ἱερά γράμματα στὰ Ἐκκλησιαστικά μας Σχολεῖα καὶ προετοιμάζεσαι γιὰ τὴν μεγάλη ὥρα τῆς ζωῆς σου νὰ σταθεῖς μπροστὰ στὸ Ἱερό Θυσιαστήριο “ἐνώπιος ἐνωπίω” (Ἐξόδ. λγ', 11).

Εἴμεθα βέβαιοι, πὼς τοῦτα τὰ χρόνια τῶν σπουδῶν σου καὶ τῆς προσμονῆς τὰ γεμίζεις μὲ προσευχή, μὲ καλλιέργεια τῆς ἱερατικῆς σου κλίσεως καὶ τῆς σωστῆς προετοιμασίας σου γιὰ τὸ Μυστήριό τῆς Ἱεροσύνης, ὅταν θὰ ἔρθει ἀργότερα ἢ εὐλογημένη ἐκείνη στιγμή πὺ ἡ Ἐκκλησία διὰ τοῦ Ἐπισκόπου θὰ σὲ προσφέρει στὸ Θεὸ καὶ θὰ γίνεις Ἱερέας γιὰ νὰ ὑπηρετεῖς τὸν Θεὸ καὶ τὸν λαὸ Του.

Σ' αὐτὲς τὶς ὁμορφες καὶ εὐλογημένες στιγμὲς τῆς προετοιμασίας σου, θέλουμε νὰ σταθοῦμε κοντά σου καὶ νὰ σὲ συντροφεύουμε καὶ μὲ τὴν δική μας ἀγάπη, ὡς ποιμαίνουσα Ἐκκλησία, καὶ νὰ σοῦ ἐμπιστευθοῦμε ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν δική μας ἐμπειρία.

Σήμερα, στὴ μεταχριστιανικὴ ἐποχὴ μας, πὺ ὅλα τὰ παραδεδομένα ἔχουν ἀμφισβητηθεῖ καὶ ὅλες οἱ ἰδεολογίες μοιάζουν χρεωκοπημένες, ἢ ἴδια ἀκόρεστη δίψα τῶν ἀνθρώπων θὰ σοῦ θέσει –ἂν δὲν τὸ ἔχει πράξει ἤδη– ἄμεσα καὶ ἐπιτακτικὰ τὸ ἐρώτημα: Τί θές ἐσὺ –ἓνα νέο παιδί– νὰ γίνεις Ἱερέας; Τί νόημα ἔχει ἢ παρουσία ἐνὸς ἱερέα σ' ἓνα κόσμον σὰν τὸ δικό μας, πὺ διακηρύτ-

τει σὲ κάθε λόγο καὶ μὲ κάθε πράξη πὼς πέθανε ὁ Θεός; Θὰ σοῦ ζητηθεῖ νὰ ἀπαντήσεις, σὲ ποιά παρρησία στηρίζεται ἢ παρουσία σου ἀνάμεσά τους;

“Ὅμως, μὴ βιάζεσαι ν' ἀπαντήσεις. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ πάψουν τὰ δικά μας λόγια γιὰ ν' ἀκουστεῖ ὁ λόγος τοῦ Σταυροῦ. Ναί, πέθανε ὁ Θεός· ὄχι ὅμως γιὰ τὸ εἶπαν ἢ τὸ ἀποφάσισαν οἱ σοφοὶ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ “ὑπὲρ ἡμῶν”, ἐκούσια. Πέθανε «ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς». Τοῦτες τὶς στιγμὲς τῆς προετοιμασίας σου, τοῦ βηματισμοῦ σου πρὸς τὴν Πύλη τοῦ Ἱεροῦ Βήματος εἶναι “καιρὸς (=εὐκαιρία) τοῦ ποιῆσαι τῷ Κυρίῳ”. Καιρὸς “ἵνα ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας”, γιὰ νὰ ζήσεις τὸν συγκλονισμὸ τῆς προσωπικῆς σου συνάντησης μὲ τὴν ὄντως Ἐκκλησία. “Ὅχι μὲ αὐτὸ πὺ ξέρουμε καὶ θεωρούσαμε αὐτονόητο. Μὲ ἓνα, δηλαδή, σεβάσμιο, παρωχημένο κοινωνικὸ θεσμό, ἀλλὰ μὲ τὸ μυστικὸ θεανθρώπινο Σῶμά Του. Προσπάθησε νὰ ζήσεις τὸ μεγαλεῖο τῆς *κοινωνίας* καὶ νὰ βρίσκεσαι μέσα σ' αὐτὴ τὴν ὄντως *κοινωνία*, τὴν Ἐκκλησία, ἐκεῖ ὅπου “ἐν σῶμα οἱ πολλοὶ ἐσμέν” (Α' Κορινθ. 10, 17). “Ὅπου ὁ ἄλλος δὲν εἶναι ἢ κόλαση, μὰ ἢ χαρὰ σου. Πὺ ἀπέναντι δὲν εἶναι κάποιος συμμαθητῆς σου, μὰ γίνεται ὁ πλησίον σου. Νὰ αἰσθάνεσαι μέλος τῆς οἰκογένειας πὺ τῆς χαρίστηκε νὰ γνωρίζει ὅτι πέρα καὶ πάνω ἀπὸ τὰ μικρὰ καὶ τὰ ἀσήμαντα πὺ ταλανίζουν τὸν ἄνθρωπο, βρίσκεται ἢ “ἐλευθερία τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ” (Ρωμ. 8,21) Καὶ αὐτός, *ἰδοὺ ἔστηκε* καὶ κρούει τὴν θύραν τῆς καρδιᾶς σου. Δὲν μπορεῖς πιά νὰ ὑπάρχεις χωρὶς τὸν ἄλλον, γιὰ τὸν ὅ Χριστὸς γίνεται “τὰ πάντα ἐν πᾶσι”.

Καθώς ο χρόνος άπειρώς διαστέλλεται και τὸ άκτιστό άσυγχύτως περιχωρεΐται στὸ κτιστό, έσύ άγαπητό μας παιδί προετοιμάζεσαι για νά προσέλθεις, όταν ο Κύριός μας σε καλέσει, “*Χριστῶ τῷ άθανάτῳ Βασιλεΐ και Θεῷ ήμῶν*”, άποτολμώντας τὸ μέγιστο τῶν αίτημάτων: “*Κύριε... ικάνωσόν με τῇ δυνάμει τοῦ Άγίου σου Πνεύματος...*”.

Μέσα στὸ πέραςμα τῶν αιώνων, άμέτρητα χείλη ὀρθοδόξων Ίερέων έπαναλαμβάνουν τὴν ἴδια παράκληση. Τὸ ἴδιο νά κάνεις και σύ, τώρα, κατὰ τὴ διάρκεια τῆς προετοιμασίας σου: “*Ναί Κύριε... ικάνωσόν με τῇ δυνάμει τοῦ Άγίου σου Πνεύματος... για νά μὴν ένταφιάσω τὴν Ίερατική μου κλίση κάτω άπό ταφόπλακες ιδιοτέλειαι και ματαιοδοξίας, κάποτε μάλιστα ντυμένης μανδύα άκρας ευσέβειας*”.

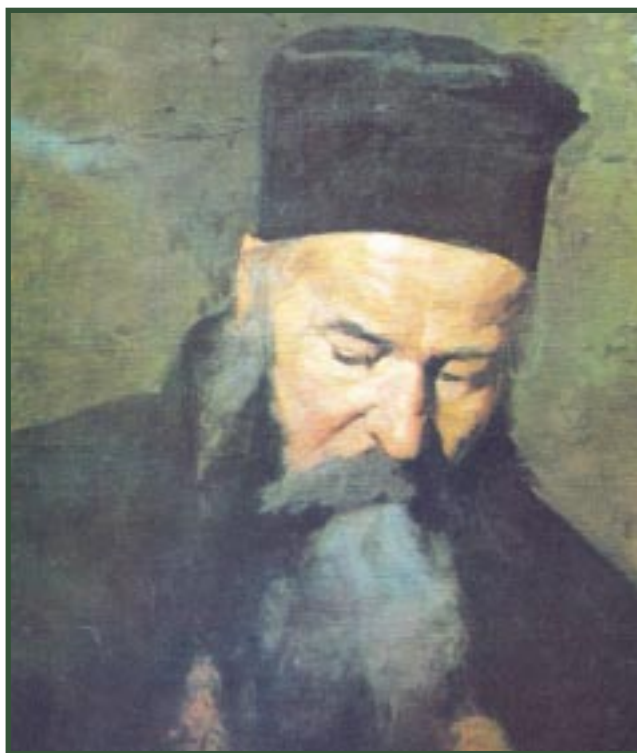
Άγαπητό μας παιδί,

προσπέρασε τις τεχνητές και γήϊνες χαρές· μὴ δελεαστεΐς άπό τὸν έντυπωσιακό διάκοσμο τῆς ύλιστικῆς έποχῆς μας, μὴ σε τρομάζουν οί έπιθέσεις τῶν έχθρῶν τῆς πίστεως και ὁ καταγιγισμός τῶν έκκοσμικευ-

μένων ανθρώπων κατὰ τῆς Ίερωσύνης. Τὸ μοναδικὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου μας νά δεσπόζει στὸ χῶρο τῆς καρδιάς σου. Ὁ Τίμιος Σταυρός Του νά σε συγκλονίζει και ὁ έπίγειος Θρόνος Του, τὸ Ίερό Θυσιαστήριο, νά σε μαγνητίζει, μέχρις ότου φθάσει ἡ μεγάλη και άγία ἡμέρα, πὸ τὸ χέρι τοῦ Έπισκόπου θά σε ὀδηγήσει στὸ “*έσωτερον, τοῦ Καταπετάσματος*”.

Πατρικά σου εύχόμεθα, ὅπως ἡ λαχτάρα τῆς ψυχῆς σου για Ίερωσύνη μετουσιωθεί σε εύλογημένη πραγματικότητα, πρόοδο στις σπουδές σου, έπιτυχία στὸν Ίερό βηματισμό σου πρὸς τὸ “*Άγιο Θυσιαστήριο και εύλογημένο τὸ υπόλοιπο τῆς Άγίας και Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς για νά ζήσεις τὸ μοναδικὸ γεγονός ὅτι “άποκεκύλισται ὁ λίθος άπό τῆς θύρας τοῦ μνημείου” και ὅτι “Άνέστη Χριστός και ζωὴ πολιτεύεται*”».

Με πατρικές εύχές
Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
† Ὁ Ἀθηνῶν Χριστόδουλος



ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Του Κωνσταντίνου Χολέβα

Το επίδομα για την Θράκη

Από την εφημερίδα ΕΣΤΙΑ της 27/2/2003 αναδημοσιεύουμε το ακόλουθο σχόλιο:

“Πολλοί ήταν εκείνοι που έσπευσαν να επικρίνουν μέχρι και να είρωνευθούν τον Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο, όταν το 1999 πρότεινε στην Διαρκή Γερά Σύνοδο να θεσπίσει το επίδομα τρίτου τέκνου για την καταπολέμηση της υπογεννητικότητας στην Θράκη. Δεν έλειψαν μάλιστα και εκείνοι που “υποπτεύθηκαν” ότι ή πρότασις υπέκρυπτε πολιτικές βλέψεις του Αρχιεπισκόπου. Ο ίδιος και η Έκκλησία έπραξαν άριστα που άδιαφόρησαν για τις επικρίσεις και προχώρησαν στην εφαρμογή του μέτρου. Τα αποτελέσματα υπήρξαν θαυμαστικά: Αυξήθηκε ραγδαία ο αριθμός των χριστιανικών οικογενειών της Θράκης που απέκτησαν τρίτο παιδί. Το 1999 ήταν μόλις 105 οικογένειες. Το 2002 έγιναν 404, το 2001 έφθασαν τις 670 και το 2002 ξεπέρασαν τις 800!...”

Αυτά επίσημαίνει η εφημερίδα και είναι ευχάριστο το γεγονός ότι εκτιμάται και επαινείται δημοσίως μία έθνική και κοινωνική πρωτοβουλία της Έκκλησίας μας. Και άλλες ελληνικές εφημερίδες σχολίασαν θετικά την έπιτυχία του συγκεκριμένου μέτρου, χάρις στο όποιο άνεκόπη ή δημογραφική παρακμή του χριστιανικού πληθυσμού της Θράκης. Πάντως το δημογραφικό πρόβλημα παραμένει ένα από τα μείζονα προβλήματα του τόπου μας και θα είναι εύχης έργον αν αποφασίσουν και άλλοι αρμόδιοι παράγοντες να προβούν σε πρωτοβουλίες αντίστοιχες με αυτήν της Έκκλησίας της Ελλάδος.

Ποιμαντική προσέγγιση στα σώματα ασφαλείας

Η δίκη των κατηγορουμένων για τρομοκρατικές ενέργειες έφερε στο προσκήνιο τις δεκάδες περιπτώσεις φιλοτίμων αστυνομικών που έχασαν τη ζωή τους ή τραυματίστηκαν σε ώρα καθήκοντος και κατά την εκτέλεση της υπηρεσίας τους. Για το θέμα αυτό μιλήσαμε με τον Αρχιμανδρίτη Νεκτάριο Κιοϋλο, Διευθυντή της Θρησκευτικής Υπηρεσίας της Ελληνικής Αστυνομίας, ο οποίος μās είπε μεταξύ άλλων τα εξής:

«Ο Αστυνομικός ασκεί ένα πολύτιμο λειτούργημα και καθημερινά έρχεται αντιμέτωπος με μύριους κινδύνους, ριψοκινδυνεύει ακόμη και την σωματική του άκεραιότητα. Ως άνθρωπος και ως Χριστιανός νοιώθει μεγάλη την ανάγκη για πνευματική συμπαράσταση και ήθική ενίσχυση στο έργο του και στην ζωή του. Πολλές φορές αισθάνεται ευεργετικά δίπλα του την παρουσία του ιερέως με τον πνευματικό λό-



Το προεδρείο των Αξιωματικών της Ελληνικής Αστυνομίας έπισκέφτηκε προσφάτως τον Μακαριώτατο Αρχιεπίσκοπο κ. Χριστόδουλο.

γο, τὴν ἁγιαστικὴ δύναμη, τὸ ποιμαντικὸ ἐνδιαφέρον. Ὅσο κι ἂν φαίνεται παράξενο οἱ ἀστυνομικοὶ ἀλλὰ καὶ οἱ ὑπηρετοῦντες στὰ ὑπόλοιπα Σώματα Ἀσφαλείας δείχνουν ἔντονη θρησκευτικότητα. Δὲν εἶναι παράδοξο ὅτι καὶ τὰ τρία Σώματα, Ἀστυνομία, Πυροσβετική καὶ Λιμενικὸ Σῶμα, ἔχουν ὀρίσει προστάτη Ἅγιο, οὔτε πάλι τὸ ὅτι μὲ δική τους πρωτοβουλία ἔχουν ἰδρύσει Ναοὺς καὶ προσκυνητάρια στὶς σχολές καὶ στὶς ὑπηρεσίες τους σ' ὁλόκληρη τὴν Ἑλλάδα».

Εἶναι πολὺ εὐχάριστες αὐτὲς οἱ διαπιστώσεις καὶ πιστεύουμε ὅτι διανοίγεται εὐρὺ πεδίο ποιμαντικῆς δραστηριότητος μεταξὺ τῶν ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν πού ὑπηρετοῦν στὰ Σώματα Ἀσφαλείας.

Ἡ Ἐκκλησία καὶ ὁ Πόλεμος

Μὲ τὴν εὐκαιρία τῆς συμπληρώσεως πέντε ἐτῶν ἀπὸ τὴν ἐκλογή του στὴν θέση τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστόδουλος παρεχώρησε μία πολὺ ἐνδιαφέρουσα συνέντευξη στὴν ἐφημερίδα ΑΔΕΣΜΕΤΟΣ ΤΥΠΟΣ τοῦ Δ. Ρίζου (3/4/2003). Στὴν συνέντευξη αὐτή, μεταξὺ ἄλλων, ὁ Μακαριώτατος ἀναφέρθηκε στὴ στάση τῆς Ἐκκλησίας μας ἔναντι τοῦ πολέμου στὸ Ἰράκ καὶ τόνισε:

“... Ἡ Ἐκκλησία μας ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή βρέθηκε στὴν πρώτη γραμμὴ τῆς προσπάθειας νὰ πείσει τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς ὅτι ὁ πόλεμος οὔτε ὄχημα γιὰ τὴν ἄσκηση ἐξωτερικῆς πολιτικῆς εἶναι, οὔτε μέσο γιὰ τὴν ἀλλαγὴ ἐνὸς καθεστώτος οὔτε, σὲ καμμία περίπτωση, λύση στὰ προβλήματα τῆς ἀνθρώπινης κοινωνίας, ἀλλὰ ὄνειδος καὶ ἥττα τῆς ἀνθρωπότητος, πού μόνο χαμένους ἔχει καὶ ἀπομακρύνει ἀκόμη περισσότερο τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὸν Θεό, καθὼς ἀπαξιώνει τὴν ἱερότητα τοῦ προσώπου καὶ θυσιάζει τὴν πολύτιμη ἀνθρώπινη ζωὴ –τὸ δῶρο τοῦ Θεοῦ– στὸ βωμὸ σκοτεινῶν σκοπιμοτήτων, μὲ τὸ πρόσχημα δῆθεν καλῶν

σκοπῶν πού γιὰ τοὺς ἐμπνευστὲς τους “ἀγιάζουν” τὰ φριχτὰ καὶ ἀπάνθρωπα μέσα. Καὶ ἐγὼ προσωπικὰ μίλησα ὡς κληρικὸς πού ἀγαπᾷ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὅλους τοὺς λαοὺς, γιὰτὶ ὅλοι εἴμαστε, πέρα ἀπὸ τὶς ἀνθρώπινες διακρίσεις, παιδιὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἔμφυχτες εἰκόνες Του, καὶ ὡς κληρικὸς πού δὲν μπορεῖ νὰ ἀνεχθεῖ τὴν ἀδικία, τὰ πάθη, τὰ μίσση καὶ τὴν διεθνή ὑποκρισία ὡς συνισταμένες πού καθορίζουν τὶς τύχες τῆς Οἰκουμένης. Ὅμως, οὔτε ἡ Ἐκκλησία μας, οὔτε οἱ ἄλλες Ὀρθόδοξες Ἐκκλησίες, οὔτε ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ καὶ ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία εἰσακουσθήκαν ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς τῆς Γῆς, οἱ ὁποῖοι δὲν δείχνουν νὰ ἀντιλαμβάνονται, πέραν ὅλων τῶν ἄλλων, ὅτι ἡ βία γεννᾷ βία καὶ ὁ πόλεμος γεννᾷ πόλεμο...”.

Εὐχαριστοῦμε κ. Καθηγητὰ

Στὶς 31 Μαρτίου ἐ.ἔ. παραιτήθηκε ἀπὸ τὴν θέση τοῦ Διευθυντοῦ Συντάξεως τῶν περιοδικῶν ΕΚΚΛΗΣΙΑ καὶ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ὁ ὁμότιμος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ διακεκριμένος πνευματικὸς ἀνθρώπος κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου. Ὁ κ. Θεοδώρου συνεπλήρωσε 50 χρόνια εὐδοκίμου διακονίας στὰ περιοδικὰ τῆς Ἐκκλησίας μας, γι' αὐτὸ καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος τὸν εὐχαρίστησε θερμῶς γιὰ τὶς πολὺτιμες ὑπηρεσίες, τὶς ὁποῖες προσέφερε. Ἡ συντακτικὴ ὁμάδα τοῦ περιοδικοῦ ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ ἐκφράζει στὸν κ. Καθηγητὴ βαθύτατες εὐχαριστίες γιὰ τὴν συνεισφορά του στὸ περιοδικὸ καὶ τοῦ εὐχεται νὰ συνεχίσει τὴν γόνιμη πνευματικὴ του δραστηριότητα ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θεολογικῆς Ἐπιστήμης. Τὰ πολυάριθμα ἄρθρα του στὰ περιοδικὰ τῆς Ἐκκλησίας μας ἀποτελοῦν θησαυρὸ γνώσεων καὶ πρότυπα θεολογικῆς σκέψεως, Ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, ἐπιστημονικῆς ἀριότητος καὶ γλωσσικῆς καλλιτεπείας γιὰ ὅλους.



Ο ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ

Τοῦ Ἀρχιμ. Ἐπιφανίου Οἰκονόμου

Ἐκπροσώπου Τύπου τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Χριστοδοῦλου

Κυριακὴ τῶν Μυροφόρων.

Μάρκ. ιε', 43 – ιστ', 8 (11 Μαΐου 2003)

«Τολμήσας...»

Μερικά ιδιαίτερα σημαντικά πρόσωπα στη ζωή τῆς πρώτης Ἐκκλησίας παρουσιάζονται στὸ σημερινὸ Εὐαγγελικὸ ἀνάγνωσμα, πρόσωπα ποὺ πρωτοστάτησαν στὶς στιγμὲς τῆς ἀποκαθήλωσης, τῆς ταφῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας. Ὁ Ἰωσήφ ὁ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, ὁ Νικόδημος καὶ οἱ Μυροφόρες γυναῖκες. Κοινὰ χαρακτηριστικὰ τῶν προσώπων αὐτῶν ἡ τόλμη καὶ τὸ θάρρος, στοιχεῖα ποὺ ἀποδείχτηκαν περίτρανα μὲ τις ἱστορικὲς πράξεις τους.

Ὁ Ἰωσήφ, ποὺ καταγόταν ἀπὸ τὴν Ἀριμαθαία, ἦταν διακεκριμένο πρόσωπο τῆς Ἰουδαϊκῆς κοινωνίας, βουλευτῆς, πλούσιος, ἀλλὰ ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ δίκαιος. Εἶχε χρηματίσει κρυφὸς μαθητῆς τοῦ Χριστοῦ καὶ εἶχε μειοψηφήσει στὴν καταδικαστικὴ ἀπόφαση ἐναντίον Του.

Διακεκριμένη προσωπικότητα ἦταν καὶ ὁ Νικόδημος. Ἦταν ἄρχοντας τῶν Ἰουδαίων, μέλος τοῦ Μεγάλου συνεδρίου, πολὺ πλούσιος, ποὺ ἀσκοῦσε μεγάλη ἐπιρροή. Ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης διασώζει τὸν περίφημο διάλογο τοῦ Νικοδήμου μὲ τὸν Ἰησοῦ σχετικά μὲ τὴν ἀναγέννηση τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὴ δύναμη τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Στὴ δίκη τοῦ Ἰησοῦ ἦταν ἓνας ἀπὸ τοὺς ὑπερασπιστὲς Του.

Ἀνάμεσα στὶς Μυροφόρες γυναῖκες περιλαμβάνονταν ἡ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, ἡ Μαρία, μητέρα Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, οἱ ἀδελφές τοῦ Λαζάρου Μάρθα καὶ Μαρία καὶ ἄλλες ἀφοσιωμένες γυναῖκες. Ἦσαν ἐκεῖνες ποὺ ἀθόρυβα ἀκολούθησαν τὸν Ἰησοῦ στὴν ἐπὶ γῆς πορεία Του καὶ τὸν διακοινοῦσαν.

Αὐτὰ τὰ ἱερά πρόσωπα τιμᾶ σήμερα ἡ Ἐκκλησία γιὰ τις πράξεις τους, μὲ τις ὁποῖες ἀπέδειξαν τὴν ἀγάπη τους στὸ πρόσωπο τοῦ Κυρίου, σὲ μιὰ ἀτμόσφαιρα μάλιστα ποὺ διαπνεόταν ἀπὸ τὸ μένος καὶ τὴν ἐκδικητικὴ μανία ἐναντίον τοῦ Κυρίου. Ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Νικόδημος τόλμησαν νὰ ζητήσουν ἀπὸ τὸν Πιλάτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὸ

ἐνταφίασαν, ἐνῶ οἱ γυναῖκες, ὑπερνικώντας τὴν ἔμφυτη γυναικεῖα δειλία, πηγαίνουν στὸν τάφο γιὰ νὰ ἀλείψουν μὲ μύρα τὸ νεκρὸ σῶμα τοῦ Θεοανθρώπου, γιὰ ν' ἀκούσουν αὐτὲς πρῶτες τὸ χαρμόσυνο μήνυμα τῆς Ἀναστάσεως ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Ἀγγέλου.

Οἱ πράξεις τῶν προσώπων αὐτῶν κληροδοτοῦν στοὺς Χριστιανοὺς ὄλων τῶν ἐποχῶν ἓνα ὑψηλὸ ὑπόδειγμα θάρρους καὶ τόλμης, στοιχεῖα ποὺ πρέπει νὰ διέπουν τὴ χριστιανικὴ μας ζωὴ. Χρειάζεται θάρρος γιὰ νὰ πιστέψει κανεὶς στὴν ἐποχὴ μας, μιὰ ἐποχὴ ποὺ διαπνέεται ἀπὸ τὰ διδάγματα τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς ἀμφισβήτησης, ποὺ κηρύττει καὶ πάλι τὴ μοναδικότητα τῶν ἀνθρωπίνων δυνάμεων.

Χρειάζεται θάρρος καὶ τόλμη γιὰ νὰ ὁμολογήσουμε σήμερα τὸ Χριστό, σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ Τὸν ὑβρίζει καὶ Τὸν βλασφημεῖ, ποὺ Τὸν ἐγκαταλείπει καὶ Τὸν περιφρονεῖ. Σὲ μιὰ κοινωνία ποὺ καυχιέται γιὰ τὴν κατάργηση τῶν ἠθικῶν ἀξιών, γιὰ τὴν ἄρνηση κάθε λογῆς ἀρχῶν καὶ προτύπων. Ποὺ κομπάζει γιὰ τὴν ἐλευθεριότητα καὶ τὴν ἀσυδοσία τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς.

Χρειάζεται θάρρος καὶ τόλμη γιὰ νὰ ζήσουμε στὶς μέρες μας ὡς ἀληθινοὶ Χριστιανοί, ν' ἀποδείξουμε δηλ. μὲ τὴ ζωὴ μας, ὅτι τὸ Εὐαγγέλιο δὲν εἶναι μιὰ ἀπλὴ θεωρητικὴ ὑπόθεση, ἀλλὰ μιὰ συγκεκριμένη καὶ ἀuthεντικὴ πράξη, ἓνας ἀληθινὸς καὶ ὑπέροχος τρόπος ζωῆς. Καὶ χρειάζεται θάρρος καὶ τόλμη, γιὰτὶ ἡ ζωὴ τῆς ἀμαρτίας εἶναι πιὸ εὐκόλη καὶ πλανεύτρα. Κυκλοφορεῖ ἀνάμεσά μας καὶ οἱ περισσότεροι ἀνθρωποὶ τὴν ἀποδέχονται καὶ τὴν υἱοθετοῦν. Γι' αὐτὸ χρειάζεται ἡ ψυχικὴ δύναμη γιὰ νὰ πορευθοῦμε κόντρα στὸ ρεῦμα, προσηλωμένοι στὶς ἐπιταγές.

Πρὸς τὴν κατεύθυνση, λοιπόν, τοῦ θάρρους καὶ τῆς τόλμης, μᾶς παρακινεῖ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Νικοδήμου καὶ τῶν Μυροφόρων γυναικῶν. Νὰ γίνουμε ζωντανοὶ Χριστιανοί, φλογεροὶ ὁμολογητὲς τῆς πίστεως. Νὰ εἴμαστε μιὰ ζωντανὴ εἰκόνα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ στὴν καθημερινότητά μας, στὴν ἐξέλιξη τοῦ βίου μας. ΑΜΗΝ!

Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν “Ἐφημέριο”

«Δι’ ὅσα λέγονται καὶ γράφονται εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ περὶ γονυκλισίας κατὰ τὴν Κυριακὴν, τὴν ἀπάντησιν περὶ τοῦ πρακτέου θὰ μᾶς δώσῃ ὁ εἰδήμων περὶ τῶν θεολογικῶν θεμάτων, ἀείμνηστος καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Παναγιώτης Τρεμπέλας.

Ἡ ἐν λόγῳ ἀπάντησις τοῦ καθηγητοῦ, ἣ ὅποια δὲν ἠκούσθη, ἐπισυνάπτεται ἐπὶ τῆς παρούσης, ἐν φωτοαντιγράφῳ, διὰ τὰ περαιτέρω, διότι δὲν εἶναι αὐτὴ, ἣ ὅποια ἀναγράφεται εἰς τὸ περιοδικὸν ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ.

Ἡ θέσις, λοιπὸν, τοῦ καθηγητοῦ Θεολογίας Παναγιώτου Τρεμπέλα περὶ γονυκλισίας κατὰ τὴν Κυριακὴν εἶναι ὅτι δὲν πρόκειται περὶ γονυκλινοῦς προσευχῆς, ἀλλὰ περὶ λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως πρὸς τὸν ἐν τῷ μυστηρίῳ παρόντα Κύριον, ἐκδηλώσεως δὲ μόνον ἐπὶ ὠρισμένης στιγμᾶς κατὰ τὴν μακρὰν ἀκολουθίαν τῆς λατρείας τῆς Κυριακῆς.

Δὲν πρόκειται λοιπὸν περὶ προσωπικοῦ συναισθήματος, τὸ ὅποion ἀλλοιώνει τὴν θείαν λατρείαν, ἀλλὰ πρόκειται περὶ ἐκδηλώσεως λατρευτικῆς πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὁ ὁποῖος εἶναι παρὼν εἰς τὸ μυστήριον μᾶς λέγει ὁ ἐν λόγῳ καθηγητὴς καὶ κατὰ συνέπειαν μὲ τὸ προσωπικὸν συναισθημα τῆς λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως τοῦ προσφέρομεν σεβασμόν, εὐλάβειαν, προσήλωσιν λατρείας καὶ οὕτω δημιουργεῖται ἀφ’ ἐνὸς μὲν ἀναγωγή εἰς τὸ Θεῖον καὶ ἀφ’ ἑτέρου δὲ ὁ λειτουργὸς παίρνει τὴν χάριν τοῦ Κυρίου καὶ

μεταδίδει εἰς τοὺς πιστοὺς.

Καὶ αὐτὸ εἶναι τὸ ἅγιον συναισθημα τῆς λατρευτικῆς ἐκδηλώσεως, τὸ ὅποion ἀντὶ τὰ ἀλλοιώνει τὴν θείαν λατρείαν, ἀντιθέτως τὴν συσφίγγει καὶ τὴν ζωοποιεῖ, ὥστε νὰ γίνεταῖ περισσότερο εὐάρεστος εἰς τὸν Θεόν.

Ὅμιλοῦμεν διὰ τὴν μετάνοιαν, ἣ ὅποια προσφέρει εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν εὐλάβειαν, σεβασμόν, προσήλωσιν, λατρείαν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸ θέλημά Του καὶ δὲν ὀμιλοῦμεν διὰ τὰς εὐχὰς τῆς θείας λειτουργίας, αἱ ὅποια δὲν διαβάζονται κατὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας λατρείας, διὰ τὰ πληρωτικά, τὰ ὅποια δὲν λέγονται καὶ τόσα ἄλλα ἀνεπίτρεπτα, τὰ ὅποια γίνονται κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς θείας λατρείας, τὰ ὅποια ὄχι μόνον τὴν ἀλλοιώνουν ἀλλὰ καὶ τὴν παραμορφώνουν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἔχει χάσει τὴν ἱερότητα καὶ τὸν πνευματικὸν τῆς χαρακτήρα.

Ἐξ οὗ καὶ τὸ ἀναφύεν λειτουργικὸν πρόβλημα, τὸ ὅποion βέβαια δὲν ἔχει ἡ θεία λατρεία, ἀλλὰ ὁ κληρὸς, μὲ ἐπικίνδυνες διαστάσεις, ἂν δὲν σπεύσουν οἱ ὑπεύθυνοι-ἀρμόδιοι νὰ τὸ ἐπιλύσουν.

Μία τέτοια ἀληθινὴ καὶ θεάρεστος θεία λειτουργία προϋποθέτει λειτουργοὺς καὶ ποιμένας, οἱ ὅποιοι νὰ εἶναι φορεῖς ἀγάπης καὶ ἀγιότητος».

Μὲ ἀγάπη Χριστοῦ
Πρωτοπρεσβύτερος
Δημήτριος Μακρυπούλιας

Ψήφισμα

Σήμερα 8-4-2003 ἡμέρα Τρίτη καὶ ὥρα 10π.μ. συνήλθε σὲ Τακτικὴ Συνεδρίαση τὸ Δ.Σ. τοῦ Ἱεροῦ Συνδέσμου Κληρικῶν Ἑλλάδος (ΙΣΚΕ) καὶ ἀπεφάσισε ὁμόφωνα νὰ ἐκφράσει τὴν ὀλόθυμη συμπαράστασή του πρὸς τὸν πολὺπαθὸν ἰρακινὸν λαόν, ὁ ὁποῖος τόσα δεινὰ ἔχει ὑποστῆναι κατὰ καιροὺς ἀπὸ τὸ ἀνελεύθερο καθεστῶς του καὶ πρόσφατα ἀπὸ τὶς ἔξωθεν ἔνοπλες ἐπεμβάσεις τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς.

Πιστεύουμε ὅτι εἰρήνη καὶ εὐημερία θὰ ἐπέλθῃ στὸν ἰρακινὸν λαόν, ὅταν ὅλοι βοηθήσουν νὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ Δημοκρατία στὴ χώρα τους μέσα ἀπὸ ἐλεύθερες καὶ δημοκρατικὲς διαδικασίες τοῦ ἴδιου τοῦ ἰρακινοῦ λαοῦ.

Ἀπάντηση στὴν Ἐπιστολὴ

«Ἀγαπητέ μας π. Δημήτριε,

Μὲ ἐνδιαφέρον λάβαμε τὴν ἐπιστολὴ σας πού σχετίζεται μὲ τὸ περὶ τῆς γονυκλισίας κατὰ τὴν Κυριακὴ ζήτημα, μὲ ἀφορμὴ τὰ ὅσα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος δημοσίευσε στὸ περιοδικό μας, προῖόν τῆς πατρικῆς του μέριμνας καὶ τῆς ποιμαντικῆς του φροντίδας γιὰ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας μας. Τὸ ζήτημα, βέβαια, πού θέτετε καὶ τὰ ἐπιχειρήματα τὰ ὁποῖα χρησιμοποιεῖτε εἶναι ἐπανάληψη μιᾶς ἀναλόγου διαφωνίας, ἢ ὁποῖα εἶχε ξεσπάσει στοὺς κόλπους τῆς Ἐκκλησίας μας τῆ δεκαετία τοῦ '60, μὲ πρωταγωνιστὴ τὸν ἀείμνηστο Θεολόγο καθηγητὴ Παναγιώτη Τρεμπέλα.

Ὁ ἐν λόγῳ σοφὸς καθηγητὴς διακρινόταν ὄντως ἀπὸ τὴν ἔντονη ἐμμονή του στὴν ἐπιβολὴ τῆς γονυκλισίας κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, στήριζοντας μάλιστα τὴν ἀποψὴ του σὲ πλείστα ἀγιογραφικὰ χωρία καὶ ὄχι μόνο, θεωρώντας αὐτὴ (τὴ γονυκλισία) ὡς ὑψίστη ἀπόδειξη εὐλαβείας καὶ σεβασμοῦ πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Σταυρωθέντος καὶ Ἀναστάντος Κυρίου μας. Τὶς θέσεις τοῦ καθ. Τρεμπέλα παραθέτει διεξοδικῶς ὁ Μακαριώτατος στὸ δημοσιευθὲν κείμενό του, σὲ μιὰ προσπάθεια νὰ παρουσιάσει ὅλες τὶς ἀπόψεις, προκειμένον νὰ ἐνημερώσει ἀντικειμενικῶς καὶ ὑπευθύνως τοὺς ἀναγνώστες του Κληρικούς καὶ λαϊκοὺς περὶ τοῦ ὀρθῶς πρακτέου. Παράλληλα, ὅμως, παραθέτει καὶ πλείστες ὅσες ἀπόψεις Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας, ἀλλὰ καὶ ἱεροὺς κανόνες Οἰκουμενικῶν καὶ ἄλλων Συνόδων, διὰ τῶν ὁποίων καταδεικνύεται τὸ ἀβάσιμον καὶ τὸ μὴ κανονικὸν τῆς γονυκλισίας κατὰ τὴν ἡμέραν

τῆς Κυριακῆς.

Εἶναι ἀλήθεια, ὅμως, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζήτημα δὲ συνιστᾷ ὄρο πίστεως, οὔτε ζωτικῆς σημασίας γιὰ τὴν λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας ὑπόθεση, γι' αὐτὸ ὁ Μακαριώτατος καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος συνιστοῦν καὶ εἰσηγοῦνται



τὴν μεσότητα, τὸν συγκερασμὸ δηλ. τῆς λατρευτικῆς προσκυνήσεως (γονυκλισία) καὶ τῆς ὀρθῆς στάσεως, τὴν υἰοθέτηση τῆς κάμψεως τοῦ σώματος σὲ ἐκδήλωση προσκυνηματικῆς καὶ λατρευτικῆς στάσεως ἐνώπιον τοῦ Μυστηρίου. Κάτι ἀντίστοιχο εἰσηγεῖτο, πρὸ ἐτῶν, καὶ ὁ ἀείμνηστος καὶ πνευματοφόρος π. Ἐπιφάνιος Θεοδωρόπουλος στὸ βιβλίο του «Περίοδος Πεντηκοσταρίου», ὅτι «αὐτός, τελικά, ὁ τρόπος (τῆς μεσό-

τητος) καὶ τοὺς θεσμοὺς τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀθετεῖ καὶ μιὰν βαθεῖαν ψυχικὴν ἀνάγκην ἱκανοποιεῖ. Τὴν ἀνάγκην δηλ. τῆς λατρευτικῆς προσκυνήσεως τοῦ ἐνώπιόν μας ἤδη εὕρισκομένον ὑπὸ τὰ εἶδη τοῦ ἄρτου καὶ τοῦ οἴνου, Βασιλέως καὶ Σωτῆρος μας».

Ἐπειδὴ, λοιπόν, πιστεύω ὅτι ἡ μεσότητα εἶναι ἡ ἀρετὴ, ὅπως σοφὰ συμβουλεύουν καὶ οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας μας, νομίζω ὅτι ἡ υἰοθέτηση τῶν προτάσεων καὶ τῶν ἀπόψεων τοῦ Μακαριωτάτου καὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου εἶναι τὸ μέτρο τῆς ὀρθῆς στάσεως ὅλων μας μέσα στὴ λατρευτικὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ἐνῶ ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἀκροτήτων καὶ τῶν ἀπολύτων θέσεων εἶναι μᾶλλον ζημιολόγος».

Μὲ ἀγάπη!

Τὸ περιοδικὸν «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ»

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΑ

στιγμιότυπα



Ο Πρωθυπουργός κ. Σημίτης έγκαινίασε στις 4-3-2003 τὸ Γενικὸ Πανεπιστημιακὸ Νοσοκομεῖο Ἀλεξανδρονπόλεως παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Ἀλεξανδρονπόλεως κ. Ἀνθίμου.



Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἀλεξανδρονπόλεως κ. Ἀνθιμος ξεναγεῖ τὸν Πρωθυπουργὸ κ. Κ. Σημίτη στὸ Ἐκκλησιαστικὸ Ἰδρυμα «Ἅγιος Κυπριανὸς» (4/3/2003).



Ἐορτασμὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου στὸ Ἱερὸ Ἰδρυμα Εὐαγγελιστρίας Τήνου παρουσία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σύρου Δωροθέου Β' (25/3/2003).



Ἀπὸ τὸ Σεμινάριο Ἐκκλησιαστικῆς Δικονομίας ποὺ ἔγινε στῆ Θεσ/νίκη (Ι. Μ. Νεαπόλεως) στὶς ἐγκαταστάσεις τοῦ Ἐθνικοῦ Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης ἀπὸ 3-3-2003 μέχρι 7-3-2003. Τὸ παρακολούθησαν 32 κληρικοὶ τῆς Βορείου καὶ Κεντρικῆς Ἑλλάδος.





ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΛΑΔΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΝ Ε.Μ.Υ.Ε.Ε.
Ι. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑ - GREECE
ΤΗΛ. 010-7272253, FAX: 010-7272251
ISSN 1105-7203

